

DIPLOMADOLGOZAT

Szabadosné Előházy Rita
Vezetés és szervezés MSc

Gödöllő
2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Vezetés és Szervezés Szak
MSc

Beilleszkedés a svéd kultúrába

Belső konzulens:	Dr. Garamvölgyi Judit egyetemi adjunktus
Készítette:	Szabadosné Előházy Rita HIJUDH levelező tagozat
Intézet/Tanszék:	Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet Agrármenedzsment és Vezetéstudományi Tanszék

Gödöllő
2023

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETÉS	3
1.1	A téma jelentősége, aktualitása	3
1.2	Kutatási kérdések, célkitűzések	4
2	SZAKIRODALMI FELDOLGOZÁS.....	6
2.1	Történeti áttekintés	6
2.2	A kultúra, kultúrakutatások jelentősége.....	7
2.3	Interkulturális kompetencia, interkulturális kommunikáció	9
2.4	Svédország jellemzése	15
3	SAJÁT VIZSGÁLAT	25
3.1	Hipotézisek	25
3.2	A vizsgálat körülményei	25
3.3	A vizsgálati minta bemutatása	26
3.4	Vizsgálati módszerek bemutatása	31
3.5	Az eredmények bemutatása	31
4	KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK	48
5	ÖSSZEFOGLALÁS.....	51
	MELLÉKLETEK	53
	M1 Irodalomjegyzék	53
	M2 Kutatás kérdőíve	57
	M3 Ábrák	75
	M4 Ábrajegyzék.....	76
	M5 Táblázatjegyzék	77
	FÜGGELÉKEK.....	79

1 BEVEZETÉS

1.1 A téma jelentősége, aktualitása

A dolgozatom témája a beilleszkedés a svéd kultúrába Hofstede 3-as és 6-os dimenziója, illetve az egyén interkulturális kompetenciája vonatkozásában. Svédországban járva tapasztaltam, hogy számos kultúra találkozik a mindennapi élet során, a lakosság jelentős hányada idegen országban született. Felkeltette az érdeklődésem, vajon a különböző hagyományokkal, szokásokkal rendelkező emberek hogyan tudnak a svéd kultúrába beilleszkedni? A beilleszkedésre milyen hatással lehet a saját kultúra és az egyén interkulturális kompetenciája?

Manapság teljesen megszokott, hogy az emberek más országokba telepednek le akár végleg, akár rövid időre. A kivándorlásnak számos oka lehetséges, lehet munkavállalás miatt, hisz a globalizációval a multinacionális cégek leányvállalatai több országban is megjelennek, lehet nyelvgyakorlás, családalapítás, lehet olyan élethelyzet, mikor valaki a már külföldön élő hozzátartozójához költözik ki, lehet kalandvágy és kíváncsiság más kultúra megismerésére főleg a fiatalok körében és lehet kényszerhelyzet, például háború vagy fenyegetettség miatt. Svédország 1995 óta az Európai Unió tagja. A csatlakozások óta eltelt hosszú idő alatt egyre könnyebbé, egyszerűbbé és lassan már megszokottá válik, hogy sokan idegen országokba utaznak és ott élnek rövidebb, hosszabb ideig. Egy interjú során a cégek is előnyben részesítik, ha a pályázó külföldi tapasztalattal rendelkezik. Nemcsak az idegen nyelv magas fokú elsajátítása miatt, hanem egy külföldön élt sok olyan tapasztalattal rendelkezhet, ami mind a szakmai mind a magánéleti helyzetekben segítheti. A saját és idegen kultúra összeegyeztetése mindig központi kérdés. Az egyén interkulturális kompetenciája mennyire befolyásolja egy idegen kultúrába való sikeres beilleszkedést.

Sokszor nem is kettő, hanem több kultúra találkozik például multikulturális nagyvállalatok esetében. Az interkulturális kompetencia kutatások eredményei felértékelődnek. Egyre nagyobb a jelentősége, hogy a különböző kultúrájú emberek elfogadják egymást és együtt tudjanak működni.

Svédország a skandináv országokkal együtt a világ legfejlettebb térségei közé számít. A világ országai közti rangsorban az élen jár az életminőség, oktatás, egészségügy, szabadságjogok, gazdasági versenyképesség területén. Ez lehet az oka, hogy a bevándorlók számára vonzó célországot jelent. A sokfelől érkezők pedig sokféle kultúrával, szokással, hagyománnyal érkeznek és ezt a sokféleséget kell a svéd kultúrával összehangolni. A svéd

kultúrába való beilleszkedés kérdése személyes vonatkozásban is érint, mivel testvérem már magyar-svédként éli mindennapjait sokadik éve.

A dolgozat öt fejezetből áll. A bevezetőben írok a kutatásom témájának aktualitásáról, majd a szakirodalmi áttekintés fejezetben a kutatásomhoz kapcsolódó szakirodalmak és más kutatások bemutatását összegzem. A vizsgálatok módszerei fejezetben a részletezem a kutatási kérdéseket és a kutatásom hipotéziseit, bemutatom a kutatásom módszerét, beleértve az adatgyűjtés módját, és az adatok feldolgozásának módszerét, valamint a mintáit.

Az eredmények és értékelésük fejezetben elemzem a hipotéziseimet, amelyekből a levont következtetéseket részletezem. Az összefoglalás fejezetben zárásként összesítem a dolgozatom tartalmát.

1.2 Kutatási kérdések, célkitűzések

A sikeres beilleszkedéshez a szakirodalmak alapján ismert, hogy fontos tényező az interkulturális kompetencia. A kultúra kutatásokból pedig megismerhetjük a nemzetek sajátos kultúra jegyeit. Kutatásomban több kérdésre keresem a választ, ezek közül néhány:

K1: A svédek Hofstede 3-as és 6-os dimenziójától való eltérés hatással van e a beilleszkedésre? Van olyan nemzet, akiknek jobban tetszenek a svéd szokások?

A kutatásokból tudjuk, hogy a svédek a legkevésbé maszkulin társadalom és az egyik leginkább megengedő kultúra. A többi kultúra ugyanezek dimenziójának értékét vizsgálva keresem a választ.

K2: A különböző kultúrájú emberek beilleszkedése közt van e eltérés? Van olyan nemzet, aki könnyebben illeszkedik be? A svéd sajátosságokat könnyű elfogadni?

A svéd társadalom nagyon sok kultúrából érkezőből tevődik össze. A beilleszkedés mindig központi téma. A magas letelepedők száma miatt folyamatosan dolgoznak ki, olyan programokat, amik megkönnyíthetik a beilleszkedést. Ehhez fontos ismerni, hogy miből adódhat, hogy egyes kultúrából érkezők könnyebben illeszkednek be.

K3: Az egyén kompetenciája hatással van a beilleszkedésre? A svéd nyelv ismerete és a beilleszkedés könnyedsége mennyire jár együtt? Akinek sikeresebb a beilleszkedése, van svéd barátja, az véglegesnek gondolja a letelepedést?

Az interkulturális kompetencia egyik fontos eleme a beilleszkedés sikerének. Azt vizsgálom, hogy a svéd kultúrába való beilleszkedést mennyire befolyásolják az egyéni jellemzők.

K4: Az interkulturális kompetenciák közül valamelyik jobban segíti a svéddek közé a beilleszkedést?

Az interkulturális kompetencia több eleme ismert, ezek közül melyek azok, amik jobban segítik a sikeres beilleszkedést a svéd kultúrába.

2 SZAKIRODALMI FELDOLGOZÁS

2.1 Történeti áttekintés

A vándorlás és ezek társadalmi, gazdasági hatásai szinte a kezdetektől jelen vannak a társadalomban. A definíció középpontjában az emberi magatartás, a lakóhely megváltoztatása, költözés áll. A vándormozgalom előtörténete a népek letelepedésével lezárult. Ezt követően a népességmozgást felváltotta az egyéni cselekvés. A multikulturális társadalom modellje az 1970-es évek végétől vált elterjedtté. (Hautzinger et al., 2014).

A XX. század végére a globalizáció mentén a folyamat felerősödik. Egyre könnyebbé vált a letelepedés más országban, akár ideiglenesen akár véglegesen. Az országok közti gazdasági különbségek szintén hozzájárultak a vándorláshoz. Svédországban a XXI. századra központi kérdéssé vált a kisebbség helyzete. Az országnak nem voltak korábban gyarmatai, jelentős számú bevándorló csak a II. világháború után érkezett hozzájuk. (Pap, 2004).

Az Európai Unió megalapításának elsődleges céljai közt szerepelt a munkaerő szabad áramlása (Hárs, 2018).

A nemzetközi migrációs folyamat mára már megszokott jelenség, a kilencvenes évek után a globalizáció következtében felerősödött a folyamat és az egész világot érintette az élet valamennyi területén (Poór, 2012).

1932-ben Genfben tartott nemzetközi vándorlásstatisztikai konferencia megállapította, hogy mi tartozzon a vándorlás fogalma alá. 1953-as ENSZ ajánlás már állandó és ideiglenes vándorlást különböztet meg. Az 1970-es években a fejlettebb országok közül sokan a határellenőrzés adminisztrálásában egyszerűsítéseket vezettek be. 1998-as felülvizsgálatkor a szokásos tartózkodási hely fogalmát rögzítik. 2020-ban ENSZ ajánlásra megjelenik a nemzetközi mobil népesség definíciója (Urbán, 2022).

A XXI. századi migráció rendkívül komplex folyamat, melyben szerepet játszhatnak humanitárius, gazdasági és környezeti hatások is (Kőmíves et al., 2018).

2.2 A kultúra, kultúrakutatások jelentősége

A kultúra a gondolkodás, az érzés és a reagálás mintáinak módjaiból áll, amelyeket főként szimbólumok révén sajátítanak el és adnak át, és amelyek az emberi csoportok megkülönböztető teljesítményeit alkotják, beleértve a műtárgyakban való megtestesülésüket is; a kultúra alapvető magját a hagyományos eszmék és különösen a hozzájuk kapcsolódó értékek alkotják (Kroeber – Kluckhohn, 1951).

Kultúra fogalmán kezdetben tárgyakat értettek, majd később a szokásokat és tanult viselkedést gondolták. Majd ezt követően felismerték, hogy a kultúra valójában nem a látható dolgokban rejlik, hanem a mögöttük lévő lényegben és leginkább a nyelvben ismerhető fel (Rudnák, 2015).

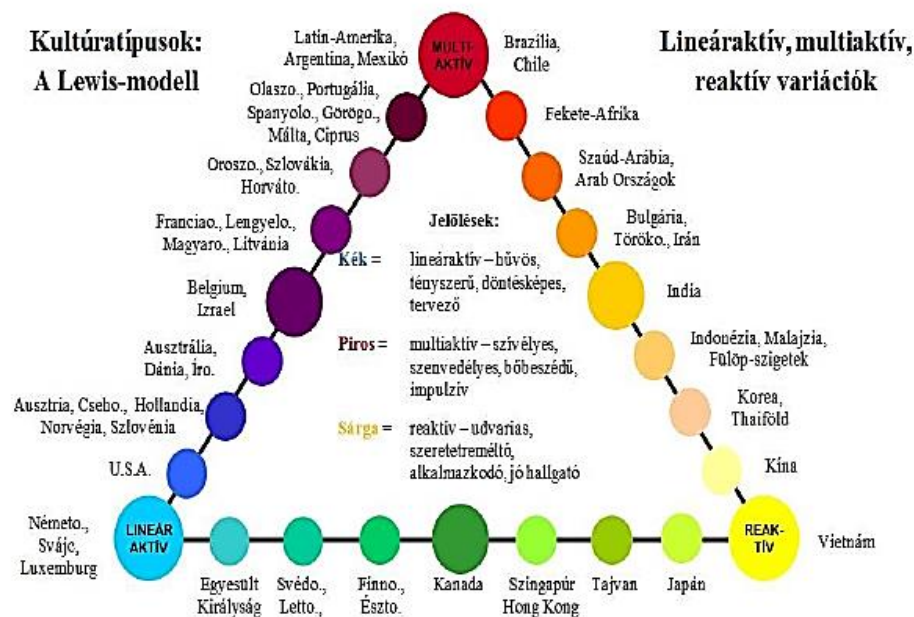
Evolúciós folyamatként tekintve a kultúra az információ átadása, megöröklése a társas tanulás keretein belül (Horváth, 2014).

Bakacsi közös értéként határozza mega kultúrát, mely olyan értékrendszer, ami meghatározza egy adott társadalom viselkedését és formálja azt (Bakacsi, 2006).

A kultúra a gondolkodás kollektív programozása Hofstede szerint (Hofstede, 2003).

A kultúrakutatások rávilágítanak, hogy a vizsgálat mentén milyen különbségekkel rendelkeznek az egyes kultúrák. Geer Hofstede végzett először ilyen jellegű vizsgálatot. Meghatározott dimenziók mentén vizsgált negyven majd több mint ötven országot az IBM alkalmazottai körében. A kezdeti öt dimenziót követte egy hatodik is, ami az elnéző-korlátozó nevet kapta. Ez az utolsó dimenzió Michael Minkov kutatásából származik, aki a World Values Surveys 93 országának adatait elemezte. (Hofstede et al., 2010). A Globe kutatás a Hofstede kutatás alapján készült, azonban továbbfejlesztették és módosított kategóriát tartalmazott. Trompenaars kutatásában hét alapvető kérdést állított fel. Edward T.Hall az értékutatásokkal szemben a cselekvésalapú vizsgálatokra fektette a hangsúlyt. Lewis modelljében, melyet az 1. ábra mutat, három eltérő kultúrátípust különböztet meg kommunikáció és viselkedés alapján. A modell csoportjai lineáris-aktív, multiaktív, reaktív. Eszerint a csoportosítás szerint különböztette meg a világ országait.

1. ábra A Lewis modell

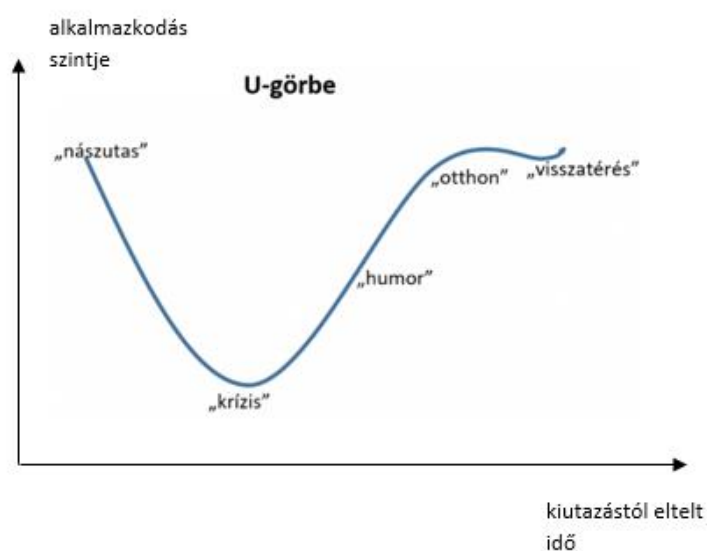
Forrás: (Lewis, 2018) Fordítás: Rudnák Ildikó

A kultúra nem tudatosan hat ránk, szinte észrevétlenül folyamatosan jelen van a mindennapjainkban. A szabályok és normák ismeretén túl sokkal fontosabb a mögöttes tartalom és összefüggések megértése. A kultúrát alkotó elemeket nem egyszerű csoportosítani és rendszerezni, hisz egymással is kapcsolatban állnak. A legjelentősebb elemek lehetnek a vallás, a nyelv, a társadalmi szervezetek, történelem. Az étkezési szokásokra, az öltözködésre az esküvői, temetkezési, ünneplési szertartásokra is kihatással van a vallás, a történelem. A sokféle definíció egyetért abban, hogy a kultúra generációk közt öröklődik. A kultúramodellek közül a legismertebbek: Kluckhohn és Strodtbeck, Hall, Hofstede, Trompenaars, Globe, Gannon. Kluckhohn és Strodtbeck öt kérdést vizsgált, ezek a következők: milyen az emberek alaptermészete, az emberek viszonya a természettel, az emberi tevékenységek időhorizontja, az emberek viszonya az aktivitáshoz, más emberekhez való viszony. Hall kutatása három témakör köré épül a proxemika, vagyis a személyek közti távolság a kontextus, és az üzenetek dinamikája. Hofstede öt vizsgált fogalma: a hatalmi távolság, az individualizmus-kollektívizmus, férfiasság-nőiesség, bizonytalanságkerülés, hosszú távú orientáció. Trompenaars hét kérdést kutatott univerzalizmus-partikularizmus, individualizmus-kollektívizmus, semlegesség-érzelmesség, specifikus-diffúz, szerzett-kapott státus, időhöz való viszony, természethez való viszony. Globe kutatásában már kilenc

tényező jelenik meg míg Gannon könyvében 29 metaforát fogalmaz meg (Malota – Mitev, 2013).

2.3 Interkulturális kompetencia, interkulturális kommunikáció

Egy másik kultúrával történő találkozáskor fellépő jelenség a kulturális sokk. A sokk hatás mértékét nagyban befolyásolja egyén interkulturális kompetenciája. Malota és Mitev könyvében a kulturális adoptáció fázisai a 2. ábra alapján U görbéként jelenik meg.

2. ábra A kulturális adoptáció fázisai

Forrás: Malota - Mitev, 2013

Az első fázisban az izgalom és az újdonságok állnak a középpontban majd ezután felszínre kerülnek a problémák és frusztráció léphet fel. A következő fázisban a problémák már humorral áthidalhatóvá válnak és az új kultúra már otthonossá válik. A legutolsó fázisban pedig a régi kultúrával való találkozáson van a fő hangsúly, amely az új kultúra megértése után nem lesz olyan, mint előtte. Minél hasonlóbb a saját és idegen kultúra annál rövidebbek a fázisok, sőt akár ki is maradhatnak (Malota - Mitev, 2013).

A kultúrák közti kommunikáció sokkal több mint két vagy több személy közti kapcsolatfelvétel, magában foglalja a rejtett dimenziókat, összefüggéseket is. A kultúrák közötti kapcsolatra kihat a média, a kormányzati intézmények, a történelmi emlékek, a gazdasági viszonyok, a populáris kultúra (zene, film, divat). A kommunikációban

figyelembe kell venni a kultúrák reprezentációs elemeit, mint például a sztereotípiákat ezek ismerete nélkül a kultúrák közti beszéd félreértésekhez vezethet. A globalizáció korában számos módon kapcsolódunk más kultúrájú emberekhez, amely korábban nem volt lehetséges átlépve országhatárokat, kontinenseket és kulturális határokat. Az interkulturális találkozások számos kérdést vetnek fel. Hatással van az egyének és csoportok identitására, kultúráról és világról alkotott képére. A globalizációnak számos olyan tényezője van, amit interkulturális kommunikáció szempontjából figyelembe kell venni. Ezek a tényezők: gazdasági hatalmi struktúra, a kultúrák már nem földrajzi helyhez kötődnek, a kulturális elemek gyors mozgásban vannak és nemzet határokat lépnek át, növekvő áru és termékforgalom, a nyugati világ típusú fogyasztói társadalom elterjedése, hibrid identitások kialakulása. Az interkulturális kapcsolat folyamatos cserére utal a kultúrák közt. Az eltérő kultúra adódhat különböző nemi, faji, vallási, társadalmi-gazdasági osztály, nemzetiség, etnikai hovatartozásból (Halualani, 2022).

Egy idegen országban való jelenlét nem hozza magával egyértelműen az interkulturális megértést. Az egyén határozza meg, hogy milyen mértékben vesz részt a kulturális tapasztalatokban, sokan csak felszínesen míg mások mélyebben élik meg. Akár rövid akár hosszútávú a tartózkodás egy idegen országban tanulási folyamatot és alkalmazkodást követel meg. A követelmények intenzitása és mértéke nagymértékben függ a személy képességeitől. Az interkulturális tanulás olyan folyamat, amely az alkalmazkodási követelményekből fakad, reagálás az új kulturális környezet interakcióira. A tanulási folyamat, az alkalmazkodás beilleszkedést sejtet, ugyanakkor elképzelhető, hogy pont az ellentétje a be nem illeszkedés valósul meg. Gyakori jelenség az előítéletek erősödése, negatív vagy etnocentrikus reakciók megjelenése. Vannak, akik évekig külföldön élnek és mégsem vagy alig változik a reakciójuk a kulturális különbségekre. A kutatások és szakirodalom szerteágazó sokféle nézőpontot figyelembe vesznek, ezért is nehéz egy egységes, átfogó szemlélet meghatározása. A kommunikációs zavar frusztrációt okozhat, mert nemcsak a mindennapi életet például vásárlást, ügyintézését nehezíti meg, hanem az érzelmeket se tudjuk kifejezni, ezért elszigeteltséget okoz másoktól. Könnyebb olyan kulturális különbséget elfogadni, amely tetszik. Az alkalmazkodást önmagában nem lehet pozitívként vagy negatívként meghatározni, mindig az egyén környezethez való viszonyulására válasz. Az új kultúra elfogadása nem jelenti a saját kultúra elhagyását, inkább hozzáad a meglévő tudáshoz, új készségeket és perspektívákat mutat. A legnagyobb kihívás a megértés nehézsége, az interkulturális környezetre az egyének nem egyformán reagálnak és eltérő módon viselkednek. A vizsgálatok során kiderült, hogy aki több idegen nyelven

beszél, nem feltétlenül rendelkezik az interkulturális készségekkel. Sajnos a kutatások azt támasztják alá, hogy az előítéletek könnyebben öröklődnek tovább, mint az empátia (Shaules, 2007).

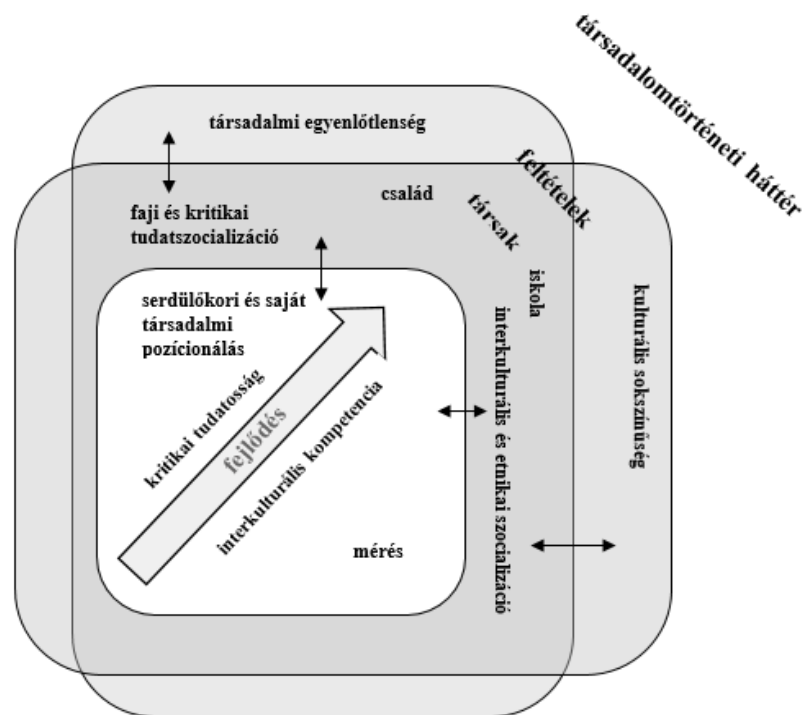
Kultúrák közti kommunikációról, akkor beszélünk, mikor a kommunikációs folyamatot kulturális tényezők befolyásolják. Az interkulturális kommunikációt gyakran tekintik az eltérő kultúrák közti szimbolikus cserefolyamatnak. A legfontosabb tényezők a kommunikációban: tudás, attitűd, készségek. A tudás: az ismeretek, fogalmak elsajátítása, az attitűd: gondolkodás a megértés érdekében, valaki más kulturális szemszögéből vizsgálni a viselkedését, a készségek pedig, hogy a tudást integrálni tudjuk az interkulturális gyakorlattal. Az eltérő kultúrájú családok és bikulturális gyerekeik újabb kérdéseket vetnek fel. Gyakran a párok a házasságkötéskor a szüleik és családtagjaik előítéleteikkel találják szemben magukat. Különösen igaz ez a nagyon eltérő kultúrával rendelkező feleknél, például eltérő bőrszín esetében. A gyerekek általában a domináns csoporthoz tartozó szülővel azonosulnak, de vannak olyanok, akik elhatárolódnak a szüleik kulturális háttérétől és saját identitást alakítanak ki (Ting – Chung, 2021).

A kulturális kommunikáció fogalma Hall nevéhez fűződik és a 1970-es 80-as években vált elterjedtté. Jelentése különböző kultúrájú emberek interakciója. Interkulturális helyzet adódhat többféle szituációban, például vidékről városba költözés esetén, új munkahely vagy új iskolába kerüléskor, nemek közti kapcsolatokban. Az interkulturális kompetencia összetevői: ismeretek, készségek, és személyiségbeli komponensek (Rudnák, 2015).

Az interkulturális kompetencia fogalmát folyamatosan vizsgálni kell és nem szabad állandónak tekinteni, az idő változásával a kultúra is változik. Sokszor a kultúrák összehasonlítása esetén a különbség túlhangsúlyozása történik, ahelyett, hogy a közös vonásokra koncentrálnánk. Sokan attól tartanak, hogy ez a nézet univerzalista perspektívához vezethet, valójában a különbségekben és a közös jegyekben való sokféleséget fedezhetjük fel. Nincs olyan modell, vagy eszköz, amivel az interkulturális kommunikáció sikeressége biztosított, az interkulturális kompetenciát nem lehet örökre elsajátítani. A kontextustól és a beszélgetőpartnertől függően a jelek sokféleképpen változhatnak. Az idegen nyelv oktatásában egyre inkább előtérbe kerül, hogy a tanulóknak olyan képességekre van szükségük, amelyekkel hatékonyak lehetnek az interkulturális kommunikációban. A kultúra összetett és dinamikus fogalom, a mai világban az internetnek köszönhetően ma már a világ legtávolabbi pontjairól gyorsan és egyszerűen tudnak az emberek összekapcsolódni. A kultúra határai elmosódnak (Dervin – Gross, 2016).

Az Egyesült Államokban 2014-ben végeztek egy kutatást az egészségügyi képzésben résztvevők körében az interkulturális kompetencia felmérésére. A kompetencia mérésére az interkulturális fejlődési leltár eszközét használták. Az eredmények azt mutatták, hogy a kisebbségi hallgatók magasabb pontszámot értek el a fejlődési orientáció esetében, mint a nem kisebbséghez tartozó diákok. A felmérésben résztvevők döntő többsége túlbecsülte az interkulturális kompetenciáját. Fontos tényező, hogy a külföldön eltöltött idő nem jelent magasabb interkulturális kompetenciát (Kruse et al., 2014).

A bevándorlással nem csak a kulturális sokszínűség jelent meg, hanem a társadalmi egyenlőtlenség is. A kritikai tudatosság fontos kiegészítő tényezője az interkulturális kompetenciának. Fontos, hogy ne statikus kulturális hovatartozással határozzuk meg az egyéneket, a születési országuk szerint, hanem figyelembe vegyük az egyén kulturális identitását. A társadalmi egyenlőtlenséget erősíti, hogy az eltérő kultúrájú csoportok külön lakónegyedekben élnek, esetleg külön oktatási intézménybe járnak. Egyre több kutatás vizsgálja a serdülők körében az interkulturális kompetenciát. A kritikai tudatosság segíti a serdülőket, hogy a viselkedésüket a szemléletnek megfelelően alakítsák és sikeresen alkalmazni tudják a kultúrák közti interakciókban. A 3. ábra mutatja a bevándorló társadalmakban élő serdülők interkulturális kompetenciájának és kritikai tudatosságának kutatásával kapcsolatos kihívásokat. A legtöbb kompetencia mérési eszköz felnőttekre íródott, ezért az értelmezése nem teljesen egyértelmű a serdülők számára (Shwarzenthal, 2022).

3. ábra A kulturális kompetencia és kritikai tudatosság kihívásai a serdülők körében

Forrás: Schwarzenhal, 2022

A világiárvány idején kutatást végeztek elsőéves amerikai egyetemi hallgatók körében a virtuális valóság eszközeinek (VR) segítségével. Azt vizsgálták, hogy az eszközök felhasználásával, hogy tudnak a résztvevők interkulturális kompetenciájára hatni, hogy fejleszthetők a tudás, attitűd, meggyőződés tényezők. A kísérlet előtt és után is felmérték a hallgatók kompetenciáját az interkulturális fejlődési leltár segítségével. Az eredmények azt mutatták, hogy a virtuális valóság eszközével a valós világ különböző interkulturális szituációit leképezve fejleszthető az interkulturális kompetencia. A VR forgatókönyv több elméleti összefüggésre épült, ilyenek az idő a hatalom és a feladat/kapcsolati orientáció. A VR szimuláció előtt a résztvevők online tesztet töltöttek ki, mely mérte a többértelműség tűrés skálát, az interkulturális egyéni érzékenységet, valamint a kultúra dimenzióira vonatkozó ismereteket. A szimuláció után két héttel ugyanezt a tesztet töltötték ki. Az első teszt esetén az önbevalláson alapuló interkulturális kompetencia mértéke nagyobb volt, mint a második teszt kitöltésekor. Ez arra utal, hogy a VR élmény hatására megváltoztak az önértékelési tapasztalatok és realisabban látták saját kompetenciájukat, az első tesztben adott túlértékeléseket korrigálták. Talán a jövőben az oktatásban is elterjedtebbé válnak az

interkulturális kompetenciafejlesztés területén esetén is ezek az eszközök (Akdere et al., 2021).

Az interkulturális fejlődési teszt alkalmazásának lehetőségeinek összefoglalásáról olvashatunk az egyik oktatók körében végzett felmérésről. Benett alapján a kulturális méréseknek három szintje létezik, melyek a kulturális szint, interkulturális szint és az interkulturális élmény szintje. Az első szint az ismereti összetevőkre koncentrál, a második szint a kultúrák közti viszonyt vizsgálja és a harmadik szint azt nézi, hogy az ember, hogy képes alternatív kulturális élményeket létrehozni. 2010 óta már a harmadik továbbfejlesztett változatát használják. Kutatások igazolták, hogy megbízhatóan méri az interkulturális érzékenységet (Polyák et al., 2012).

Az Intercultural Development Inventory, vagyis az interkulturális fejlődési leltár rövid nevén IDI egy 50 elemből álló teszt, melynek kitöltése körülbelül 15-20 percet vesz igénybe. Az IDI szerzői jogokkal rendelkező tulajdonosa, Mitchell R. Hammer (idiinventory.com).

Az egyén interkulturális kompetenciája alapján következtetni lehet, hogy milyen könnyen vagy nehezen illeszkedik be egy másik kultúrába. A kompetencia kilenc jegyét vizsgálták egy kutatásban. A beilleszkedés három legfontosabb tényezője közti összefüggésekre keresték a válaszokat, melyek az interkulturális kompetencia, kulturális intelligencia és a kulturális sokk. A kulturális intelligencia mérése a jövőben, számos esetben fontos eszköz lesz a munkahelyek számára a kiválasztás területén. Segítségével a beilleszkedési idő hossza előrevetíthető az idegen kultúrába érkező személy esetében (Rudnák – Garamvölgyi, 2017). A multikulturális környezetben szintén központi kérdés az egyén interkulturális kompetenciája. Garamvölgyi (2022) kutatásában Rudnák által összesített interkulturális elemek kapcsolatát vizsgálta a kulturális intelligenciával. Ezek a következők, kapcsolatteremtő készség, nyelvi készség, kulturális kíváncsiság, bizonytalanság tolerálása, rugalmasság, türelem és tisztelet, kulturális empátia, erős én-tudat, humorérzék. Vizsgálatában igazolta, hogy a kulturális intelligencia és az interkulturális kompetencia összefüggésben állnak.

A kulturális intelligencia segítségével meghatározható az idegen kultúrába való beilleszkedés sikere és megmagyarázhatja, hogy az eltérő kultúrák különbözőségéből eredő problémák megoldása miért lehet eredményes vagy eredménytelen. Kutatás vizsgálta, hogy a kulturális intelligencia és személyes kompetenciák miért lehetnek fontosak multikulturális környezetben (Rudnák – Garamvölgyi, 2023).

2.4 Svédország jellemzése

Az ország jellemzésekor először az Eurostat és az OECD honlapján található adatok közül gyűjtöttem ki pár tényadatot. Az 1. táblázat Ausztria és Finnország adataival párhuzamban mutatja a svéd értékeket. Svédország a legnagyobb területű ország Észak-Európában, lakosságának zöme a déli területeken helyezkedik el, az északi részekben csekély számú a népesség. Az egy főre jutó GDP szám a fejlett országok közt is kiemelkedő. A megújuló energia 60%-os aránya a bruttó végső energiafogyasztásban szintén mutatja a svédek kedvező helyzetét.

1. táblázat Svédország tényadatai

Ország tényadatai	Ausztria	Finnország	Svédország
Népesség január 1-jén (abszolút szám)	8 978 (2022)	5 548 (2022)	10 452 (2022)
A szegénység vagy a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett emberei (a lakosság %-ában)	17,30% (2021)	14,20% (2021)	17,20% (2021)
Egy főre jutó GDP (Euró per lakos)	36 950 € (2021)	37 250 € (2021)	44 950 € (2021)
Megújuló energia (%-ban a bruttó végső energiafogyasztásban)	36,50% (2020)	43,90% (2020)	60,10% (2020)
A települési hulladék újrahasznosítási aránya (az összes települési hulladék %-a)	62,30% (2020)	37,10% (2020)	39,50% (2020)

Forrás: Eurostat adatbázis

Az OECD oldalán szintén számos adat megtalálható az országról, ezek közül a letelepedettek adatait foglaltam táblázatban. A 2. táblázat mutatja az utóbbi években mely országokból hány fő érkezett Svédországba, melyből jól látható milyen sokféle nemzet él együtt.

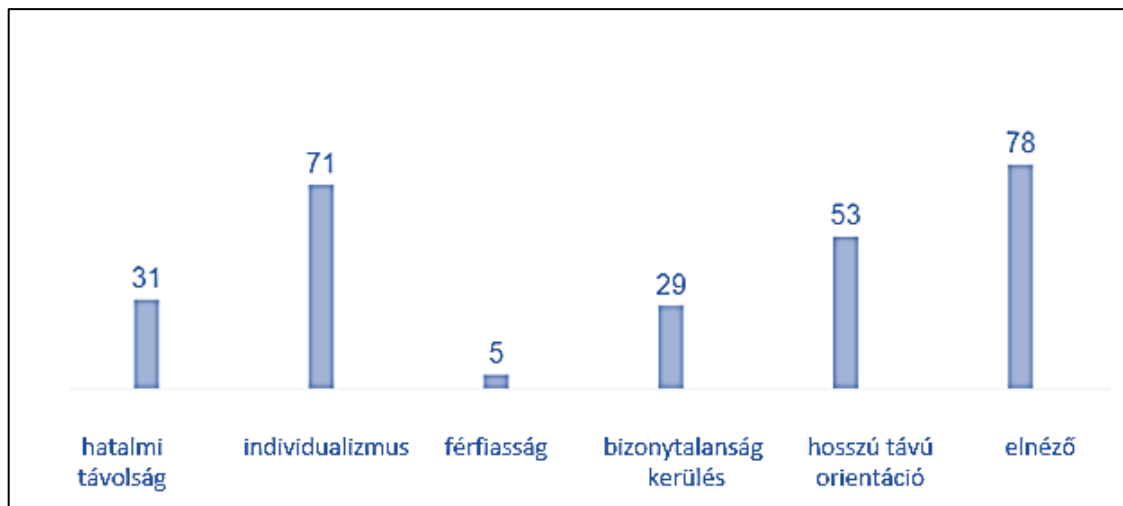
2. táblázat OECD adata alapján az elmúlt években Svédországban letelepedettek száma

**OECD adata alapján az elmúlt években Svédországban
letelepedettek száma**

Országok	2016	2017	2018	2019	2020
Australia	409	408	286	338	400
Austria	349	369	338	451	351
Belgium	305	267	303	346	319
Canada	175	175	200	240	155
Czech Republic	86	111	99	105	94
Denmark	1 422	1 544	1 456	1 410	1 557
Estonia	129	199	169	142	-
Finland	579	584	643	660	677
France	728	560	595	586	462
Germany	2 541	2 610	2 754	2 730	2 228
Hungary	153	173	182	228	138
Iceland	96	104	104	67	73
Israel	25	28	20	24	19
Italy	162	193	235	224	242
Japan	982	988	1 095	1 068	369
Korea	282	281	326	324	298
Latvia	-	41	42	39	9
Luxembourg	123	94	123	109	88
Mexico	41	19	33	25	30
Netherlands	950	1 019	1 152	1 247	931
New Zealand	221	220	217	256	131
Norway	2 454	2 185	2 103	1 965	1 800
Poland	252	225	182	159	141
Slovak Republic	21	12	12	17	13
Slovenia	14	9	6	17	19
Spain	1 876	2 303	2 640	2 901	1 886
Switzerland	791	813	849	920	969
Türkiye	374	391	770	1 188	-
United States	1 363	1 137	1 087	1 206	944
Végösszeg	16 935	17 062	18 021	18 992	14 343

Forrás: OECD honlap. International Migration Database

Svédországra alkalmazva a Hofstede-i dimenziókat a hofstede insights-on (4. ábra) látható jellemzők találhatóak. A legkisebb értéket kapott 3. dimenzió, a férfiaság a legkevésbé jellemző a svédekre és a legmagasabb értéket kapott 6. dimenzió, a megengedő korlátozó a leginkább igaz rájuk.

4. ábra Svédország hofstede-i dimenziói

Forrás: hofstede insights

A hatalmi távolság dimenzióban Svédország alacsony pontszámot kapott, melynek jelentése, hogy a svédekre a függetlenség, egyenlő jogok jellemzőek, a vezetők elérhetők, partnerek az alkalmazottakkal, az egyenlőtlenség minimalizálására törekszenek, a kommunikáció közvetlen.

Svédország individualista társadalmak közé sorolható. A laza társadalmi keret jellemző, munkáltató és alkalmazott kapcsolat kölcsönös előnyökön alapuló szerződés. Elvárják, hogy az emberek magukról és családtagjaikról gondoskodjanak.

A férfiasság dimenzió pontszáma nagyon alacsony, vagyis az országra a nőies jellemzők érvényesek inkább, amelyek az élet és a munka egyensúlya. Svéd fogalom a „lagom”, ami jelentése nem túl sok, nem túl kevés. Mindenkinek jusson elég és senki nem nélkülözzön. A szabadidőt és a rugalmas munkahelyet preferálják.

A bizonytalanság kerülés értéke alapján a svédek a gyakorlatot kedvelik az elvek helyett, ne legyen több szabály, mint amire szükség van.

A hosszú távú orientáció esetében a múltat, hagyományokat fontosnak tartják. Kétkedve nézik a változásokat.

Az utolsó dimenzió esetében a magas pontszám, pozitív hozzáállásra utal, optimistán szemlélik a dolgokat. A szabadidőnek és élvezetnek, szórakozásnak nagy jelentősége van (hofstede-insights.com).

A World Values Survey egy olyan nemzetközi kutatóprogram, amely több hullámban vizsgálta a különböző országok társadalmi, gazdasági, politikai, vallási és kulturális értékeit. A program számos területet lefed, mint az egészségügy, gazdaságtan, szociológia,

politikatudomány, demográfia. A program alapítója és elnöke Ronald Inglehart professzor. A kutatási projekt az egyik legszélesebb körben használt nemzetközi és időszori felmérés. A legutolsó, hetedik hullám 2017-ben kezdődött és 2021 decemberében ért véget. A felméréseket több mint 129 000 válaszadó töltötte ki. A legutóbbi felmérést 1198 fő svéd válaszadó töltötte ki, melynek alapján a többségük elégedett az életével, bíznak az emberekben, a család és a munka fontos számukra, akiket nem ismernek vagy először látnak azzal szemben óvatosak, a vallás nem fontos számukra, a tolerancia és más emberek tisztelete fontos tényező (worldvaluessurvey.org).

Lewis csoportosításában a svédek a lineáráktívák közé sorolhatók. Jellemző rájuk, hogy egy adott dologra koncentrálnak egy időben és azt meghatározott időn belül el is végzik, szerintük csak így lehetnek hatékonyak. A svéd társadalomhoz hasonlóan a vállalatok vezetői is demokratikus elvek alapján működnek a vállalati alkalmazottakkal. Ennek ősi kulturális gyökerei vannak. A vikingek a lagom hagyomány szerint körbe adták az ivókörtöt és mindenki maga döntötte el mennyit iszik belőle, nem túl keveset, nehogy megvetést keltsen és nem túl sokat, hogy a többieknek is jusson. A svédek a világban, főleg az angol anyanyelvűek közt népszerűek, tiszta, őszinte szorgalmas emberek. Az angol nyelvet kifogástalanul beszélik legfontosabb értékeik közé tartozik a becsületesség, egyenlőség, békeszeretet, a természet tisztelete, szerénység (Lewis, 2018).

Svédország elkerülte a háborút, olyan szociális jóléti infrastruktúrával rendelkezik, amely hozzájárult a mélyszegénység csökkentéséhez. Egy szigorúan szabályozott és rendezett társadalom. Jantelovan, azaz a Jante törvénye alapján, ha valaki ki szeretne tűnni, az értetlenséggel és ellenségeskedéssel találkozik. A stabilitás fenntartása a legfontosabb. Az éghajlat szempontjából barátságtalan az időjárás, a tél hosszú és kemény. Ritkák a szántóföldek viszont az erdős részek nagy számban fordulnak elő. Számos folyó szeli át a területét. Hivatalos neve Svéd Királyság, melynek jelenlegi királya és államfője XVI. Károly Gusztáv. Vallás terén kezdetben nem voltak papjaik, inkább istenekhez és istennőkhöz fohászkodtak. Évszázadokig tartott az ország kereszténnyé válása. Vas, acél és fa a három legfontosabb exportcikke. Központi szerepet játszik a tengeri hajózás is. A leghíresebb iparmágnás, akinek világhíre köztudott Alfred Nobel, a dinamit feltalálója. Az új technológiák és eszközök gyors bevezetése is segítette az ország fejlődését. Például az első vasútvonal, a gázvilágítás, telefonközpontok kiépítése. A svéd saamiak egy etnikai kisebbség, akik politikai és társadalmi jogokat kaptak, az öt hivatalos kisebbségi nyelv egyikévé vált (Kent, 2011).

Az egyre nagyobb létszámú bevándorlás arra ösztönözte a svéd vezetőket, hogy az oktatásban reformokat hajtsanak végbe. Az oktatásnak fontos nevelő hatása van, az alapvető emberi jogokat kell közvetítenie a demokratikus értékeket szem előtt tartva. A bevándorlóknak joguk van eldönteni milyen mélységben szeretnének a svéd kultúrával azonosulni. A legfontosabb, hogy a svéd nyelvet jól szervezeten oktassák az intézményekben. A svéd tanulóknak meg kell tanulni, a bevándorlók segítségét és beilleszkedését. Már egy 1973-as szabályozás kimondja, hogy a bevándorlóknak lehetőséget kell biztosítani, hogy saját kultúrájukról beszéljenek. Fontos a svéd nyelv elsajátítása, de mellette saját nyelvüket is ápolni kell. Az 1990-es években új irányt vett a korábbi oktatáspolitikai, a szabályozás felsorolta az oktatási célokat, de a tanároknak meghagyta a lehetőséget, hogy kialakítsák az oktatás tartalmát. Új célok, új iránymutatások jelentek meg a multikulturális szemlélet alapján. A többségi társadalmat természetesnek tekintik, arra nevelik a gyerekeket, hogy nyitottak legyenek, segítőkészek és kíváncsiak egy másik kultúra felé (Brantefors, 2015).

Svédország közepén élő arab, kurd és szomáli szülők körében végzett tanulmány 2019 és 2020 közt vizsgálta a beilleszkedést és a problémákat. A szülők mindegyike egyetértett abban, hogy gyermekeinek fontos és elengedhetetlen a svéd nyelv használata és a kultúra ismerete. Ezzel kapcsolatban a legtöbb esetben az a probléma merült fel, hogy a gyerekek nagyon gyorsan és hibátlanul megtanulták a svéd nyelvet, míg a szülők rengeteg energiával sokkal lassabban és nehezebben sajátították el. A gyerekek segítették a szülőket, és ez sok feszültséget okozott a családokon belül. A felnőttek nem tudták segíteni a gyerekeket az iskolai feladataikban és a kommunikáció is nehézkes volt, például szülői értekezleteken, iskolai eseményeken sem tudtak részt venni. Az interjúk eredménye egyértelműen tükrözték, hogy a nyelv elsajátítása elengedhetetlenül fontos, egy kulcs a társadalmi hálózatokba való belépéshez. A szülők hangsúlyozták, hogy a saját kultúra és nyelv ápolása is fontos, tartották a kapcsolatot az otthonmaradt rokonokkal, ismerőseikkel és gyermekeiket bevonták az ottani eseményekbe. A két kultúrában való élés számtalan tapasztalatot eredményezett (Västhagen et al., 2022).

Svédországban nem kötelező az óvoda, de 6 éves kortól kötelező iskolai előkészítőbe járni. Az általános iskola három részre tagozódik alsó, közép és felső tagozat és kilenc évfolyamos. Középközpontba tíztől a tizenkettedik évfolyamig járnak a diákok és tizennyolc nemzeti tanterv közül van választási lehetőségük, mindegyik után mehetnek felsőfokú iskolába. A teljes oktatás ingyenes az általánostól a felsőfokúig, mely magában foglalja az étkezéseket, a szállítást, a programokat, tankönyveket. Egyénileg eldönthető, hogy magán vagy állami iskolát választanak a családok. Bármelyiket választják is ingyenes, és törvény alapján

mindegy gyermek azonos jogokat élvez. Az iskolában nem csak a svéd irodalmat, történelmet ismerik meg a tanulók, nagy hangsúlyt fektetnek, hogy más kultúrával is ismerkedjenek a diákok (Fehér, 2021).

Svédországban mindenképp meg kell említeni a svéd hivatalos nemzeti kisebbségi nyelvet, a meänkielit, amit sokan suomi finnek ismernek. A finnhez legközelebb álló nyelv. A nyelvet beszélők számáról nincs pontos statisztika, de körülbelül 50-70 ezer főre becsülik. E nyelven beszélők második nyelve a svéd a domináns. Elsősorban Észak-Svédországban beszélik, és önállóságuk eléréséhez hosszú folyamat párosult (Lőrincz, 2017).

A svéd általános iskolai oktatásban 12 tanulóra jut átlagosan egy tanár. Az országban 44 felsőfokú intézmény működik. Az újonnan érkező diákok és a svéd születésű diákok oktatáshoz való joga azonos. Az újonnan érkezőket felméri és ennek megfelelően előkészítő osztályokba helyezik. Az oktatás több állami támogatást kapott az újonnan érkezők megfelelő oktatása céljából, ez a program 2017-2025 terjedő időszakra szól. A program számos szakmai konferenciát, továbbképzést nyújtott az oktatásban résztvevők számára (Bunar, 2017).

Az ország a legmagasabb életszínvonalú helyként szerepel a köztudatban, ahol a legnagyobb a szociális háló. A várható élettartam alapján is az elsők közt szerepel. A női egyenjogúság híresen itt az egyik legmagasabb mértékű. A művészetek nagyvonalú állami támogatásban részesülnek. A környezet védelme már régóta fontos és a táj és az ember összhangjára nagy hangsúlyt helyeznek. Sokan úgy vélik, hogy az egyéniséget és egyediséget elnyomják a svéd elvek és a nagyfokú tolerancia csak látszat. Európa északi részén szomszédaival, Dániával, Finnországgal és Norvégiával alkotják Skandináviát. Területe a nagyobb országok közé tartozik. Azt gondolják sokan, hogy hosszú hideg telek és rövid enyhe nyár a jellemző, de az éghajlata éppoly változatos, mint a domborzata. Jelentős eltérések lehetnek a környező vízfelületek, domborzat és az uralkodó szélirány alapján. Az ország jellegzetessége, hogy nyáron éjszaka is sok a fény a téli időszakban viszont tartós a sötétség. Úgy tűnik, hogy a svédek jól alkalmazkodtak a körülményekhez és igyekeznek pozitívan hozzáállni. A téli sportok nagyon kedveltek a lakosok körében. A svéd származású emberek felmenőit több generáción belül vissza tudták vezetni. A főbb kisebbségek a finnek, az őslakosok, és a cigányság. Majd az orosz, holland és német bevándorlók keveredtek az eredeti népességgel. A viking korból zárult az őstörténeti korszaka. Dániával egy elképesztő víz alatti híd az Öresund köti össze a 2000-es évektől. Számos svéd vállalat vált világhírűvé, mint az IKEA, a SAAB, Ericsson, Electrolux, Volvo. Az egészségtudatosság is fontos számukra, az étkezésre és a testmozgásra is odafigyelnek. A popzenében az ABBA sikere mai napig

emlékezetes, számos daluk a mai napig ismert. A svédeknek csendesnek, visszafogottnak, távolságtartóknak tartják. A svéd egyház, amely Svédország evangélikus egyháza, tagjainak száma az utóbbi időkben csökkent, a fiatalok közül sokan másfelé fordulnak és a lakosság vallási sokszínűsége is kedvezőtlenül hatott a tagok számára. Nagyon kevesen járnak hetente templomba. A házasságkötések száma és a születési ráta is alacsony, bár ez az utóbbi években javult. A gyereknevelésben mindkét szülő részt vesz az apák ugyanúgy otthon maradnak, mint az anyák, ezt úgy hívják megosztott szülési szabadság. Az apák minimum 3 hónapig otthon maradnak a gyerekekkel, mely idő alatt a fizetésük 80%-át kapják. Karácsonykor tökehalat készítenek a legtöbben és főtt burgonyával tálalják. Olvasztott vaj, mustár, bors a kedvelt fűszerezés. Az ajándékokat a karácsonyi manó hozza, aki jóval kisebb, mint a Mikulás. Húsvét nem olyan nagy ünnep számukra, a nyári forduló, a tavaszi napéjegyenlőség, amit hatalmas ünnepség övez. Svéd jellegzetes étel a húsgolyó, a heringek végtelen választéka, lazac és a jellegzetes sütemények kávéval. A nyári időszakban több hetes, hosszú szabadságokat vesznek ki és ilyenkor előfordul, hogy számos üzlet bezár. Az etnikai szokások sokszínűsége Svédországra jellemző, az ide érkezők saját kultúrájuk ünnepeit tartják, amely lenyűgöző változatosságot eredményez. Leghíresebb svéd mű a Nils Holgersson csodálatos utazásai, melyet Selma Lagerlöf írt, aki irodalmi Nobel díjban részesült. A modern Svédország egyik legkedveltebb műfaja a krimi, mely számos bűnügyi regényt, filmet, művet eredményezett (Nordston, 2010).

Az önkéntes munkának nagy hagyománya van Svédországban. Egy olyan szerepvállalást jelent, ami egy szervezet, vagy csoport értékeivel való azonosulásból fakad. A svéd kultúrában a civil társadalom fontos szerepet tölt be nemcsak a rászorulóknak számára, hanem az emberek önszerveződésének támogatására is. A jóléti állam modellje megteremti az emberek biztonságát, nem kell alapszükségletek miatt aggódni, így marad energia olyan társadalmi szervezetek, egyesületek tevékenységeire, amely szociális vagy kulturális programokat fognak össze. Ezek lehetnek iskolai, egyházi és szabadidős tevékenységek, amelyek vonzóak a célközönség számára, ahol szívesen tesznek a közöserért együtt a hasonló érdekeltségű emberek. A tanulmányok igazolták, hogy a fizetett munkaórák száma, ha emelkedik, akkor az az önkéntesség rovására megy. A várható élettartam növekedése is hatással van a társadalmi munka szintjére. A nyugdíjba vonulás pozitívan hat az önkéntes munka előmozdítására. Svédország is hasonlóan a nyugati országokhoz számos változáson ment keresztül, ilyen a családszerkezetek változása is. Egyre nő az egyszemélyes háztartások száma. A nők egyre később vállalnak gyereket, a társadalom nagyobb része pedig elöregedik (Henriksen et al., 2019).

Az országban 10 millió emberből több mint 1 millió ember más országban született. Ez a heterogén összetétel tele van buktatókkal. A nők a munkaerőpiacon kezdetben részmunkaidővel dolgoztak, ezt fokozatosan felváltotta a teljes munkaidős állás. Egészségügyi kutatások igazolták, hogy ezzel együtt a stresszfaktor és pszichés tényezők is nőttek (Fritzell – Lundberg, 2006).

A jóléti állam fogalmán legtöbbször az emberek egyenlő feltételek melletti vagyon és jövedelemelosztását és szociális juttatások elérését, az állam gondoskodó szerepét értik. Az állam feladata, hogy biztosítsa az élelmezés, lakhatás, ruházkodás, oktatás és egészségügy elérését. A European Social Survey 2018-as felmérései alapján a svédek elégedettek az állam egészségügyi ellátás biztosításával. Több mint 80%-a egyetért, hogy az állam feladata az idősek gondozása és a munkanélküliek támogatása is (Herke – Medgyesi, 2020).

Svéd 2005-ös statisztikai adatok alapján vizsgálatokat folytattak az őslakosok, akik mindkét szülője svéd, és a bevándorlók, akiknek egyik szülője svéd és a másik külföldi, vagy mindkét szülője külföldi körében. Az egyik ilyen mutató az iskolai végzettség kérdése, melyek azt mutatták, hogy a nők magasabb iskolai végzettséggel rendelkeznek, mint a férfiak. Az északi országokból, jellemzően Nyugat-és Észak-Európából érkezők közül nagyobb százalékkal választottak szintén külföldi párt, mint az őslakosok vagy Kelet-Európa, Amerika, Afrika vagy Ázsia területéről érkezők. Az adatok arra utalnak, hogy az etnikai csoportok közti kulturális, társadalmi határok csökkentek. A hivatalos házasság nélküli együttélés megszokott az országban. A bevándorlók körében is kezd elterjedni ez az együttélési forma. A svéd kultúrához való viszonyulás kérdéseire adott válasz alapján a többség teljesen vagy nagyobb részben elfogadta a svéd kultúrát (Nekby, 2012).

A lagom szó vizsgálata elengedhetetlen, ha Svédországról van szó. A kifejezés vikingektől származik és az egyensúlyt jelenti. Az ország beceneve a félig fölözött tej értelmezéséből ered, mely tökéletes, mert nem túl sovány és nem túl zsíros. Nincs más nyelven megfelelő szó rá, de olyasmit jelent, hogy nem túl sok és nem túl kevés, hanem éppen elég.

Ez a hétköznapokban is megnyilvánul például, ha meghívják hétvégére, illik saját ágyneműt vinni, vagy ha beteg lesz a gyerek, nyugodtan otthon lehet vele maradni, de nem szabad visszaélni a lehetőséggel. A falakat legjobb fehérén hagyni, vagy csak egy falat fessünk. Hamburger mellé nem kérünk krumplit vagy praktikus autót vásárlunk, nem a legjobban kinézőt. A minimalista berendezésű szobák is a lagom elvét használják, csak, ami szükséges az legyen, a felesleges szükségtelen. Ez az elv segíti, hogy a svédek folyamatosan elsők az elégedettségi listákon más országokkal szemben. Sok kritika is éri, melyben megkérdőjelezzik fenntarthatóságát a mai világban és melyben az egyén elnyomását és

egyediség kibontakozásának lehetőségeit firtatják. A svédek másik legismertebb szokása a „fika”. Ez kávézást jelent aprósütemények kíséretével. A munkahelyeken az ebéddőn kívül reggel és délután is összeülnek egy kávézásra és süteményezésre. Érdekesség, hogy a svédek évi átlagos munkaórája 1644 óra, míg az OECD (Gazdasági Együttműködés és Fejlesztési Szervezet) országok átlaga 1776 óra, mégis a vezető versenyképességű országok közt tartjuk számon őket. A dolgozó nők aránya itt a legmagasabb az Európai Unióban, 78,3 %. Az apák ugyanúgy kiveszik a részület a gyereknevelésben és a háztartásban is, mint a nők. Erős összefüggést találtak a munka és a magánélet egyensúlya közt. Mindenki nyer, ha a munkavállaló boldog. A „fika” több int egy kávészünet, mely az egész társadalmat körbe fogja, nemcsak a munkahelyeken fontos, hanem mindenhol. Ilyenkor beszélgetnek az emberek, a legjobb kapcsolatteremtési lehetőség. Sokan nem tudják, hogy a svédek a világ harmadik legnagyobb kávéfogyasztói. A süteményből nem illik kettőt venni, hogy mindenkinek jusson és az utolsót csak gyerek vagy nem svéd eheti meg. A kávézás legelterjedtebb süteménye a fahéjas péksütemény egy csipetnyi kardamommal. A legjobb születésnap party helyek a parkban vannak, ahol saját vagy közös készítésű ételeket kínálnak. A nyár végi ünnepség a halászköztől ered, mikor a nyári időszakban tiltott volt a rákhalászat. Ilyenkor összejönnek a barátok és család, a természetben lehetőleg víz közelében ünnepelnek, énekelnek. A kis kert fenntartása nagyon elterjedt, sokszor még a városokban is látni üvegházakat. A svéd bútoráruház az IKEA az egész világon ismert. Sikerének titka, hogy az alacsony árak mellett minőségi tartós és jól funkcionáló bútorokat kínál. A H&M divatáruház szintén elterjedt és használt ruha visszavételekor vásárlási utalványt kínál. A közlekedés terén is a lagom elvét tartják szem előtt, általában gyalog vagy biciklivel közlekednek még rossz idő esetén is. A szabadban való mozgás és a sport központi dolog a svédek életében. A svéd hulladék mindössze 1%-a kerül csak a hulladéklerakókba, a többit újrahasznosítják és azzal fűtenek vagy villamosenergiát állítanak elő. Az alumínium dobozok 90%-át újrahasznosítják. A megújuló energiaforrás a fele az energiaszükségletnek (Dunne, 2017).

Svéd jellegzetesség, hogy az ablakokon nincs függöny. Egy amerikai egyszer megjegyezte a barátjának, hogy a szomszédja meztelenül sétálgatott a lakásban, erre a svéd csak annyit válaszolt, az az ő dolga és ne nézzen oda. Az épületek közül nagyon sok a 19. századból megmaradt. Az új építésű lakások nagy terekkel rendelkeznek a nappali és konyha egyben van. Vidéken sok helyen látható hagyományos pirosra festett faház. A lakásvásárlás nagyon drága. A svédek többsége saját házzal rendelkezik, vásárláskor a ház vagy lakás árának a 15%-át letétbe kell helyezni. Mindenki rendelkezik személyi számmal, amely egy kártya és

ez egyben a személyi igazolvány és jogosítvány is és ezt használják orvosnál, de banki ügyintézés és iskolai beiratkozás esetén is. A svéd autópályák többnyire díjmentesek. A nagyobb városokba vezető utakra lehet dugódíj. Az autópályákon a sebességkorlátozás 110 km/h és 90 km/h az autóutakon. Az utak mellett sebességmérő automaták vannak felszerelve. A svédok nagyon türelmesen vezetnek és betartják a szabályokat. Az orvosi ellátás állami intézményekben történik, bármelyik intézményt igénybe lehet venni. Ha valaki megbetegszik akkor egy központi számot hívhat és ingyenes általános orvosi segítséget kap. 25 év alatt és 85 év felett ingyenes az orvosi ellátás a többi svéd járulékot fizet. A lakosság mintegy 25%-a külföldi származású, mely egy homogén társadalomból vált multikulturális országgá. A legtöbb helyen sorban állnak és kivárják a sorukat elégedetlenség nélkül. Június 24-hez legközelebb eső péntekje a Midsommer ünnepe. Ilyenkor kiürülnek a városok, a parkok megtelnek daloló emberekkel. A vadvirágokból koszorúkat fonnak és a fejükön viselik. Karácsonykor mézeskalácsot (pepparkakor) és forralt bort, (glögg) szolgálnak fel. Köszönéskor Hej-t mondanak, búcsúzáskor Hey door! Megszólításkor a keresztnéveket használják, nem szeretik a címeket, mint az ügyvezető, igazgató úr. Vendégségbe illik egy kis ajándékot vinni, ami lehet csokoládé vagy bor. Ha késik valaki, akkor telefonálnia kell és mielőtt belép a házba a cipőt az ajtó közelében kell hagynia. A városokban számos kávézási lehetőség áll rendelkezésre, ahol a kávéscsészék újratölthetőek, ha kiürülnének (Shipley, 2021).

Az összegyűjtött szakirodalmi anyagok megjelenítik a svéd kultúrának a részeit, egy átfogó képet adnak a legjellemzőbb vonásokról. Hofstede modellje alapján, mint egy hagyma, amelynek a rétegeit fokozatosan hámozzuk le, ismerhetjük meg a svéd kultúra rétegeit, melyek segítenek megérteni miért lehet olyan sokak számára vonzó ország.

3 SAJÁT VIZSGÁLAT

3.1 Hipotézisek

H1 Feltételezem, hogy az a nemzet, amely Hofstede 3 és 6 dimenziója alapján hasonló értékeket mutat a svédhez, azok számára szimpatikusabbak a svéd sajátosságok.

H2 Feltételezem, hogy van összefüggés a Hofstedei dimenziók távolsága és a beilleszkedés között. Akik a 3 és a 6-os dimenzióhoz közelebb állnak a svéd értékekhez, azok könnyebben illeszkednek be. A különböző nemzetiségű emberek számára nem egyformán könnyű a beilleszkedés a svéd kultúrába.

H3 Feltételezem, akinek az interkulturális kompetenciája magasabb, annak könnyebb a beilleszkedés a svéd kultúrába.

H4 Feltételezem, akinek nagyobb fokú a kulturális empátia, kíváncsiság, türelem és tisztelet kompetenciája az jobban elfogadja a svéd szokásokat.

3.2 A vizsgálat körülményei

A GDPR-t betartva a kutatás anonim és önkéntes alapon történt a válaszadás. A kérdőíves felmérés során kapott válaszokat csak a kutatási célomhoz használtam fel. A mintagyűjtés hólabda módszerrel történt, a mintám nem reprezentatív. A végleges kérdőív kiküldése előtt próbakérdőív felmérést végeztem. A kérdőívet kiküldtem pár ismerős embernek, akik Svédországban élnek. A kérdőív kérdései három nyelven kerültek lefordításra, a fordításban svéd barátok, rokonok segítettek. Pár kérdésnél nem volt egyértelmű a válaszlehetőség, azoknál módosítottam a visszajelzések alapján. Válaszadási hajlandóság nem mérhető, mert a kérdőívet a legtöbb esetben facebook csoportokon keresztül továbbították. A kérdőív érvényességét a lezárás után vizsgáltam. Megkérdeztem közeli ismerősöket és ők hasonló válaszokat jelöltek meg, mint az első kitöltéskor. A Svédországban élő magyarok nagyon gyorsan elérték a jelenlegi számot, azonban a többi nemzet válaszadói nagyon lassan töltötték a kérdőívet. Segítségemre voltak, a rokonok és közeli ismerősök, valamint egy ismerős munkaerőkövetítő hölgy, aki külföldiek elhelyezkedését segíti Svédországban. A legtöbb esetben bizalmatlanok voltak és sokan érdeklődtek a kutatásom témája felől. A másik ok a hezitálásra talán az lehet, hogy Svédországban rengeteg kérdőívvel árasztják el

az ott élöket. Például, ha vásárolnak kenyeret a boltba, már a pénztárnál a sorban állás alatt a mobiljukra érkezik is a kérdés, miért azt a kenyeret választotta.

3.3 A vizsgálati minta bemutatása

A mintát 271 fő töltötte ki. Ebből 73 férfi és 198 nő (3. táblázat). A legtöbben 154 fő a 21 és 40 év közötti korosztályból való (4. táblázat). A családi állapotot vizsgálva a párral rendelkezők 111 fővel 41%-ot képviselnek.

A minta bemutatása az SPSS program leíró statisztikája segítségével történt. A táblázatok mutatják az adatok abszolút gyakoriság értékét (Frequency), a relatív gyakoriság értékét (Percent) és a hiányzó adatok nélküli gyakoriságot (Valid Percent). A Valid Percent oszlopában minden adatunk érvényes, nincs hiányzó adat. Az utolsó oszlop értéke (Cumulative Percent) a kumulált gyakoriságot mutatja %-os formában.

3. táblázat Nemek szerinti megoszlás

1.Neme? / Gender? / Kön?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Férfi	73	26,9	26,9	26,9
	Nő	198	73,1	73,1	100,0
	Total	271	100,0	100,0	

A válaszadók korának vizsgálata esetében korcsoportokat képeztem, főleg a fiatalabb korosztályból kerültek ki a kitöltők, a 21 és 40 év közöttiek közül 154-en válaszoltak a 41 és 60 év közöttiek 102-en vannak és a 61 év feletti a legkevesebben, ők csak 15-en.

4. táblázat Korcsoportok szerinti megoszlás

korcsoport					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	21-40	154	56,8	56,8	56,8
	41-60	102	37,6	37,6	94,5
	61-101	15	5,5	5,5	100

A végzettséget tekintve az egyetemi diplomával rendelkezők vannak a legtöbben 112 fővel **(Hiba! A hivatkozási forrás nem található.)**.

5. táblázat Családi állapot kiköltözéskor

7.Végzettség kiköltözéskor?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Általános iskola	7	2,6	2,6	2,6
	Szakiskola	19	7,0	7,0	9,6
	Érettségi	42	15,5	15,5	25,1
	BA, BSc, Főiskola	76	28,0	28,0	53,1
	MA, MSc, Egyetem	112	41,3	41,3	94,5
	PhD	15	5,5	5,5	100,0
	Total	271	100,0	100,0	

Jelentős számban 229-en rendelkeztek kiköltözéskor szakmai tapasztalattal (6. táblázat).

6. táblázat Szakmai tapasztalat kiköltözéskor

8.Szakmai tapasztalat kiköltözéskor?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nincs	42	15,5	15,5	15,5
	Van	229	84,5	84,5	100,0
	Total	271	100,0	100,0	

A svéddek közti hátrányos megkülönböztetést nemek között vizsgálva (7. táblázat) Chi négyzet teszt alapján nem találtam összefüggést. A nemek közt nincs jelentős különbség a hátrányos megkülönböztetés szempontjából. A 8. táblázat alapján Fisher Exact teszt eredménye 0,515 és Chi négyzet értéke $p=0,92$. A teszt eredménye alapján a férfiak és a nők hasonló arányban tapasztaltak hátrányos megkülönböztetést.

7. táblázat Svédectől tapasztalt hátrányos megkülönböztetést?

30.Svédectől tapasztalt hátrányos megkülönböztetést? * 1.Neme? / Gender? / Køn? Crosstabulation				
Count				
		1.Neme? / Gender? / Køn?		
		Férfi	Nő	Total
30.Svédectől tapasztalt hátrányos megkülönböztetést?	Nem	36	99	135
	Igen	37	99	136
Total		73	198	271

8. táblázat Hátrányos megkülönböztetés Chi négyzet tesztje

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	0,010 ^a	1	0,920		
Continuity Correction ^b	0,000	1	1,000		
Likelihood Ratio	0,010	1	0,920		
Fisher's Exact Test				1,000	0,515
Linear-by-Linear Association	0,010	1	0,920		
N of Valid Cases	271				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 36,37.

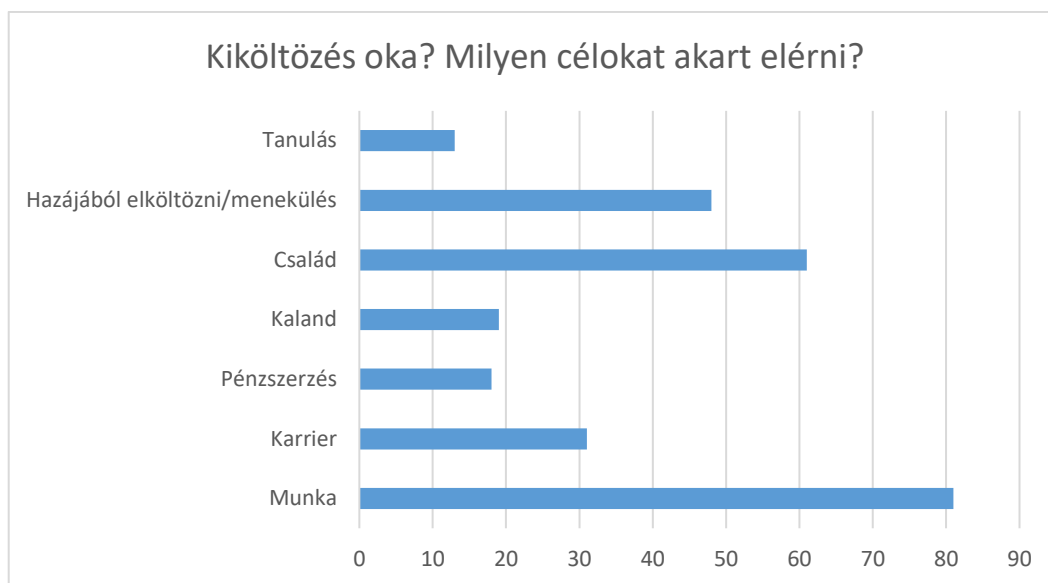
b. Computed only for a 2x2 table

A 9. táblázat mutatja, hogy a Svédországban véglegesen letelepedők és a hazatérők milyen arányban tapasztaltak hátrányos megkülönböztetést. 171 fő tervezi, hogy végleg Svédországban marad és közülük 93-an nem tapasztaltak hátrányos megkülönböztetést míg 78 fő igen. Míg akik haza szeretnének térni, 27 főből 12-en nem tapasztaltak hátrányos megkülönböztetést és 15-en igen.

9. táblázat Tervek és hátrányos megkülönböztetés vizsgálata

Svédországban töltött idő * 30.Svédectől tapasztalt hátrányos megkülönböztetést? Crosstabulation				
Count				
		30.Svédectől tapasztalt hátrányos megkülönböztetést?		
		Nem	Igen	Total
Svédországban töltött idő	Ideiglenes, haza szeretne térni	12	15	27
	Nem tudja	30	43	73
	Végleges, itt telepedik le	93	78	171
Total		135	136	271

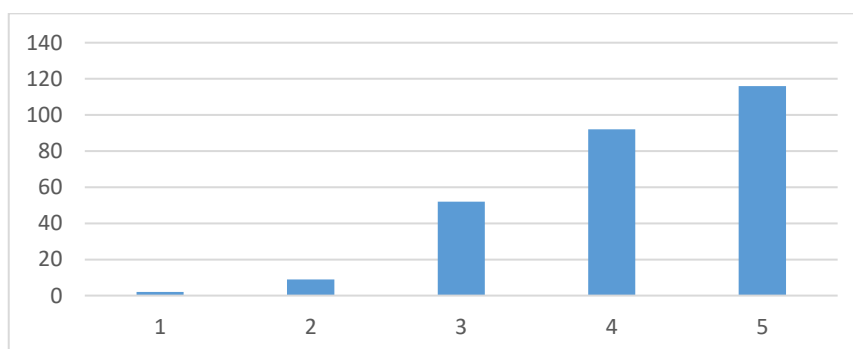
Kiköltözés okát vizsgálva többféle dolgot jelöltek meg a válaszadók, ahogy az 5. ábra mutatja. Legtöbben munka vagy család miatt költöztek Svédországba.

5. ábra Kiköltözés oka

Forrás: saját szerkesztés

Arra a kérdésre, hogy párral vagy pár nélkül könnyebb a beilleszkedés a válaszadók egyértelműen a párral való beilleszkedést jelölték meg, 6. ábra alapján jól látható, a 271 főből 116 fő választotta a párral könnyebb beilleszkedést válaszul.

6. ábra Párral a beilleszkedés

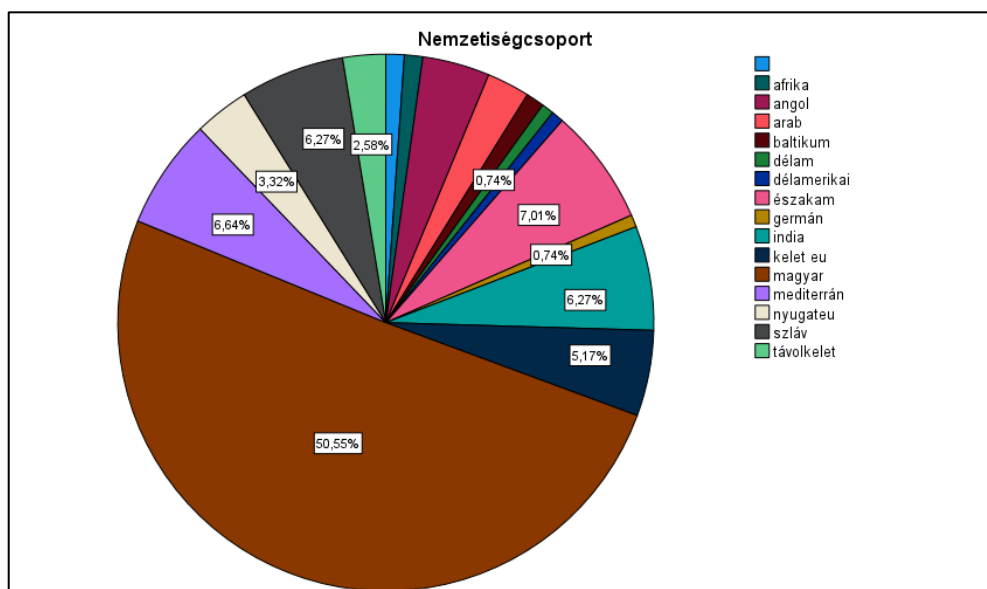
Forrás: saját szerkesztés

A 271 kitöltő nemzetisége szinte valamennyi országot megjelenít, a legtöbb kitöltő magyar volt, a többi nemzetből egy két fő töltötte ki a kérdőívet, ahogy a mellékletben található 53. táblázat is mutatja.

Nemzetiségcsoportokat képezve a magyarok után (137 fő) a mediterrán (18 fő) és északamerikai (19 fő) területekről származók voltak a legtöbben, ahogy a 10. táblázat és a 7. ábra mutatja.

10. táblázat Nemzetiségcsoportok

Nemzetiségcsoport				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3	1,1	1,1	1,1
afrika	3	1,1	1,1	2,2
angol	11	4,1	4,1	6,3
arab	7	2,6	2,6	8,9
baltikum	3	1,1	1,1	10,0
délam	2	0,7	0,7	10,7
délamerikai	2	0,7	0,7	11,4
északam	19	7,0	7,0	18,5
germán	2	0,7	0,7	19,2
india	17	6,3	6,3	25,5
kelet eu	14	5,2	5,2	30,6
magyar	137	50,6	50,6	81,2
mediterrán	18	6,6	6,6	87,8
nyugateu	9	3,3	3,3	91,1
szláv	17	6,3	6,3	97,4
távolkelet	7	2,6	2,6	100,0
Total	271	100,0	100,0	

7. ábra Nemzetiségcsoportok

Forrás: SPSS saját szerkesztés

3.4 Vizsgálati módszerek bemutatása

A kérdőív Google forms segítségével készült. A hipotézisek megválaszolásához az adatokat az SPSS 27.01-es verziójában dolgoztam fel. Az alkalmazott statisztikai módszerek a hipotézisek megválaszolására a következők voltak: az egyszerű leíró statisztikai mutatók (az átlag, a szórás), az ábrázolási módszerek (kör- és oszlopdiagram), az egytényezős varianciaanalízis (ANOVA), korreláció elemzés, főkomponens analízis, KMO és Bartlett próba.

3.5 Az eredmények bemutatása

A fejezetben egyenként foglalkozom a négy hipotézis elemzésével. Mindegyiknél megadom a használt statisztikai módszert.

H1: Feltételezem, az a nemzet, amely Hofstede 3 és 6 dimenziója alapján hasonló értékeket mutat a svédnekhez, azok számára szimpatikusabbak a svéd sajátosságok.

Először a nemzetek Hofstede 3-as és 6-os dimenziójának értékét a svéd értékhez viszonyítottam, a kettő közti különbséget vettem és azt vizsgáltam, hogy a svéd értékekhez közelebbi dimenzió érték segíti-e a jobb beilleszkedést. Két olyan dimenziót választottam ki, amelyek a mindennapi életet nagyban meghatározzák és a svéd kultúra mindkettőben szélsőséges értéket kap. A férfiasság dimenzió a legkevésbé a megengedő dimenzió, pedig a leginkább jellemző rájuk. A 11. táblázat alapján látható az egyes nemzetek svédektől való eltérése a két dimenzió esetében.

11. táblázat Svéd dimenziókhöz eltérés

Nemzetisége	Férfiasság dimenzó távolság svéd-től
szlovák	-95
magyar	-83
albán	-75
olasz	-65
ír	-63
kínai	-61
német	-61
brit	-61
fülöp-szigeteki	-59
kolumbiai	-59
lengyel	-59
dél-afrikai	-58
ecuadori	-58
amerikai	-57
ausztrál	-56
kenyai	-55
új-zélandi	-53
cseh	-52
görög	-52
ciprusi	-52
indiai	-51
belga	-49
iraki	-48
kanadai	-47
szíriai	-47
malájziai	-45
pakisztáni	-45
fidzsi	-41
indonéz	-41
török	-40
francia	-38
iráni	-38
román	-37
spanyol	-37
horvát	-35
vietnámi	-35
bolgár	-35
országi	-31
thai-földi	-29
portugál	-26
chilei	-23
belorusz	-15
litván	-14
holland	-9
srí lankai	-5

Nemzetisége	Megengedő-korlátozó dimenzó távolság svéd-től
kolumbiai	-5
új-zélandi	3
ausztrál	7
fidzsi	8
brit	9
holland	10
amerikai	10
kanadai	10
chilei	10
ír	13
dél-afrikai	15
malájziai	21
belga	21
ecuadori	28
görög	28
ciprusi	28
török	29
francia	30
kenyai	32
thai-földi	33
spanyol	34
fülöp-szigeteki	36
iráni	38
német	38
indonéz	40
vietnámi	43
horvát	45
portugál	45
magyar	47
olasz	48
szíriai	48
cseh	49
lengyel	49
szlovák	50
indiai	52
srí lankai	52
kínai	54
iraki	55
országi	58
román	58
litván	62
bolgár	62
albán	63
belorusz	63
pakisztáni	78

Megvizsgáltam a két dimenzió tekintetében, hogy a svéd szokások mennyire tetszenek a kitöltőknek. Ehhez a korreláció vizsgálatot végeztem a két dimenzió és a svéd szokásokkal kapcsolatos kérdések közt.

12. táblázat Korreláció a dimenziók és a svéd szokások között

Correlations					
		37.Mennyire tetszik a svéd kávézási szokás a "fika"? Mennyire sajátította el?	38. Mennyire tetszik a svéd sorbanállási szokásuk? Mindig mindenhol sorszámot kell húzni?	39.Mi a véleménye, hogy a süteményeknek külön ünnepnapjuk van?	40.Mennyire ízlik a svéd halas ételei?
Férfiasság dimenzió távolság svéd-től	Pearson Correlation	0,018	-0,110	-0,038	0,014
	Sig. (2-tailed)	0,766	0,071	0,539	0,821
	N	271	271	271	271
Megengedő-korlátozó dimenzió távolság svéd-től	Pearson Correlation	0,100	0,146	0,080	0,057
	Sig. (2-tailed)	0,100	0,016	0,188	0,353
	N	271	271	271	271

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

A 12. táblázat alapján, megállapítható, hogy nincs igazán szignifikáns kapcsolat a dimenziók és a svéd szokások közt. Csak a sorbanállási és a sorszámhúzási szokás és a 6. dimenzió, a megengedő-korlátozó közt van gyenge kapcsolat $r=0,0146$ $p=0,016$ 0,05-ös szignifikancia szinten.

Ezután három kérdésből, a kávézási, sorbanállási és süteményre vonatkozó kérdésből átlagot képeztem. A 13. táblázat szerint, a Cronbach Alpha mutató értéke 0,602, vagyis elemezhető a három kérdés.

13. táblázat Svéd szokások 3 kérdésének Cronbach Alpha mutatója

Reliability Statistics			
	Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
Empátia	0,622	0,618	3

14. táblázat A három svéd szokásra vonatkozó kérdés összesített adatai

Item-Total Statistics					
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
37.Mennyire tetszik a svéd kávézási szokás a "fika"? Mennyire sajtótította el?	8,26	2,861	0,437	0,196	0,461
38. Mennyire tetszik a svédok sorbanállási szokásuk? Mindig mindenhol sorszámot kell húzni?	8,05	3,179	0,361	0,130	0,570
39.Mi a véleménye, hogy a süteményeknek külön ünnepnapjuk van?	8,34	2,721	0,435	0,195	0,464

A svéd szokások három kérdéséből, melyet a 14. táblázat mutat átlagot képeztem.

15. táblázat A három svéd szokásra vonatkozó kérdés átlaga

Correlations		
		Mennyire tetszenek a svéd szokások?
Férfiasság dimenzió távolság svéd-től	Pearson Correlation	-0,057
	Sig. (2-tailed)	0,354
	N	271
Megengedő-korlátozó dimenzió távolság svéd-től	Pearson Correlation	0,144
	Sig. (2-tailed)	0,017
	N	271
	N	271

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

A 15. táblázat alapján: megengedő korlátozó dimenzióknál minél közelebbi a svéd értékhez, annál jobban tetszenek a kitöltőknek a svéd szokások. Gyenge korreláció ($r=0,144$, $p=0,017$) 0,05-ös szignifikancia szinten. A másik dimenzióknál nem volt szignifikáns kapcsolat.

Megállapítható, hogy külön-külön korreláció esetében, nincs igazán szignifikáns kapcsolat, csak a 6. dimenzió (megengedő-korlátozó) és a svéd sorbaállítás, sorszámhúzás szokás között van gyenge ($r=0,146$, $p=0,016$) 0,05-ös szignifikancia szinten. A svédek az egyik legmegengedőbb kultúra és a kis távolság azt jelenti, hogy a másik kultúra minél megengedőbb, annál inkább tetszenek a válaszadónak a sorbanállási szokások Svédországban.

A megengedő korlátozó dimenziónál minél közelebbi a svéd értékhez, annál jobban tetszenek neki a svéd szokások. Gyenge korreláció ($r=0,144$, $p=0,017$) 0,05-ös szignifikancia szinten. A másik dimenziónál nem volt szignifikáns kapcsolat.

A H1 hipotézis elvetése/megerősítése

A hipotézisem: Feltételezem, az a nemzet, amely Hofstede 3 és 6 dimenziója alapján hasonló értékeket mutat a svédekhez, azok számára szimpatikusabbak a svéd sajátosságok.

A megengedő korlátozó dimenziónál minél közelebbi a svéd értékhez, annál jobban tetszenek a kitöltőnek a svéd szokások. Gyenge korreláció ($r=0,144$, $p=0,017$) 0,05-ös szignifikancia szinten. A másik dimenziónál nem volt szignifikáns kapcsolat. A hipotézisem részben beigazolódott, a Hofstede 6-os dimenziója, amely a megengedő korlátozó esetében, a svéd értékhez közel álló kultúrákból érkezőknek jobban tetszenek a svéd szokások, ez statisztikailag beigazolódott, míg a Hofstede 3-as dimenziója esetében nem igazolódott.

H2: Feltételezem, van összefüggés a Hofstedei dimenziók távolsága és a beilleszkedés között. Akik a 3 és a 6-os dimenzióhoz közelebb állnak a svéd értékekhez, azok könnyebben illeszkednek be. A különböző nemzetiségű emberek számára nem egyformán könnyű a beilleszkedés a svéd kultúrába.

Megvizsgáltam a két dimenzió tekintetében, hogy mennyire érzik sikeresnek a beilleszkedést a válaszadók és mennyire könnyen fogadták el a svéd kultúrát. Ehhez a korreláció vizsgálatot végeztem a két dimenzió és a sikeres beilleszkedés, valamint a kultúra befogadásának könnyűsége közt.

16. táblázat A sikeres beilleszkedés és a svéd kultúra befogadása a dimenziók függvényében

Correlations			
		36.Mennyire érzi sikeresnek a beilleszkedést?	26.Svéd kultúra befogadása könnyűsége
Férfiasság dimenzó távolság svédőtől	Pearson Correlation	-0,122	-0,168
	Sig. (2-tailed)	0,046	0,006
	N	271	271
Megengedő-korlátozó dimenzó távolság svédőtől	Pearson Correlation	0,116	0,066
	Sig. (2-tailed)	0,056	0,280
	N	271	271

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

A 16. táblázat mutatja, hogy a férfiasság dimenzió távolsága a svéd dimenziótól gyenge fordított korrelációt mutat a sikeres beilleszkedés mértékével ($r=-0,122$ $p=0,046$) 0,05-ös szignifikancia szinten. Ez azt jelenti, hogy minél kisebb a különbség a 3. dimenziók (férfiasság) között, annál sikeresebbnek érzi a beilleszkedést. Hasonló eredményt hozott a korrelációelemzés a svéd kultúra befogadásának könnyűsége vizsgálatakor ($r=-0,168$, $p=0,006$ 0,01-es szignifikancia szinten)

Nem volt kimutatható szignifikáns kapcsolat a 6. dimenzió (megengedő-korlátozó) esetében.

Változót képeztem a Svéd kultúra befogadásának könnyűsége és a Beilleszkedés mértékéből. Az átlagok elemzése, ANOVA tábla segítségével történt (17. táblázat).

17. táblázat Sikeres beilleszkedés és a maradás közti átlagok értékei

ANOVA Table							
			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
36.Mennyire érzi sikeresnek a beilleszkedést? * Svédországban marad?	Between Groups	(Combined)	27,282	2	13,641	11,897	0,000
	Within Groups		307,279	268	1,147		
	Total		334,561	270			
Beilleszkedés * Svédországban marad?	Between Groups	(Combined)	18,456	2	9,228	11,656	0,000
	Within Groups		212,178	268	0,792		
	Total		230,635	270			

A többség véglegesnek gondolja a maradást. A csoportok közötti és a csoporton belüli arány $F(13,641/1,147)=11,897$. A szignifikanciaszint kisebb mint 0,05. Szignifikáns kapcsolat van a tervek és a sikeres beilleszkedés, valamint a tervek és a svéd kultúra befogadásának könnyűsége között.

18. táblázat Sikeres beilleszkedés és Svédországban maradás terv átlagai

Report			
Svédországban marad?		36.Mennyire érzi sikeresnek a beilleszkedést?	Beilleszkedés
Ideiglenes, haza szeretne térni	Mean	3,00	3,1111
	N	27	27
Nem tudja	Mean	3,33	3,4795
	N	73	73
Végleges, itt telepedik le	Mean	3,87	3,8801
	N	171	171
Total	Mean	3,64	3,6956
	N	271	271

A 18. táblázat alapján látjuk, végleges letelepedést tervezők átlaga a legmagasabb 3,87, valamint 3,88. A 19. táblázat mutatja, hogy akik végleges letelepedést terveznek, azok könnyebben fogadták el a svéd kultúrát.

19. táblázat Sikeres beilleszkedés és a kultúra könnyű befogadása átlagai

	Mennyire érzi sikeresnek a beilleszkedést?	Svéd kultúra befogadása könnyűsége
Ideiglenes, haza szeretne térni	3,00	3,22
Nem tudja	3,33	3,63
Végleges, itt telepedik le	3,87	3,89

A két kérdésből a mennyire érzi sikeresnek a beilleszkedést és a svéd kultúra befogadásának könnyűségéből átlagot képeztem, melyet a 20. táblázat mutat.

20. táblázat A beilleszkedés és könnyű befogadás átlaga

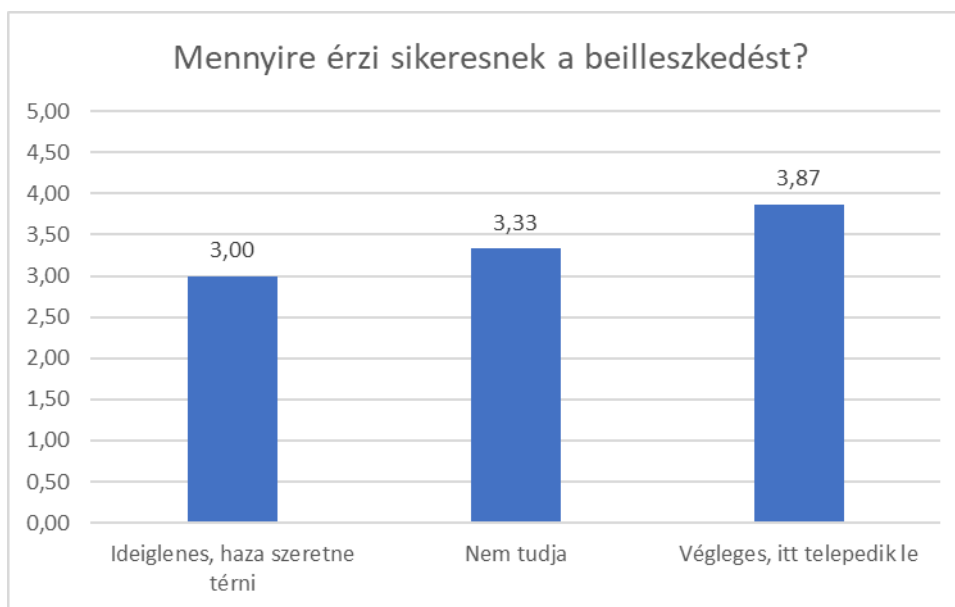
	Beilleszkedés
Ideiglenes, haza szeretne térni	3,1111
Nem tudja	3,4795
Végleges, itt telepedik le	3,8801

21. táblázat Svéd kultúra és a letelepedés tervek átlaga

Report		
26.Svéd kultúra befogadása könnyűsége		
Svédországban marad?	Svéd kultúra befogadása könnyűsége	N
Ideiglenes, haza szeretne térni	3,22	27
Nem tudja	3,63	73
Végleges, itt telepedik le	3,89	171

171-en gondolják úgy, hogy véglegesen letelepednek Svédországban és ők könnyebben fogadták el a svéd kultúrát is (21. táblázat).

Szignifikáns kapcsolat van a tervek és a sikeres beilleszkedés, valamint a tervek és a svéd kultúra befogadásának könnyűsége között.

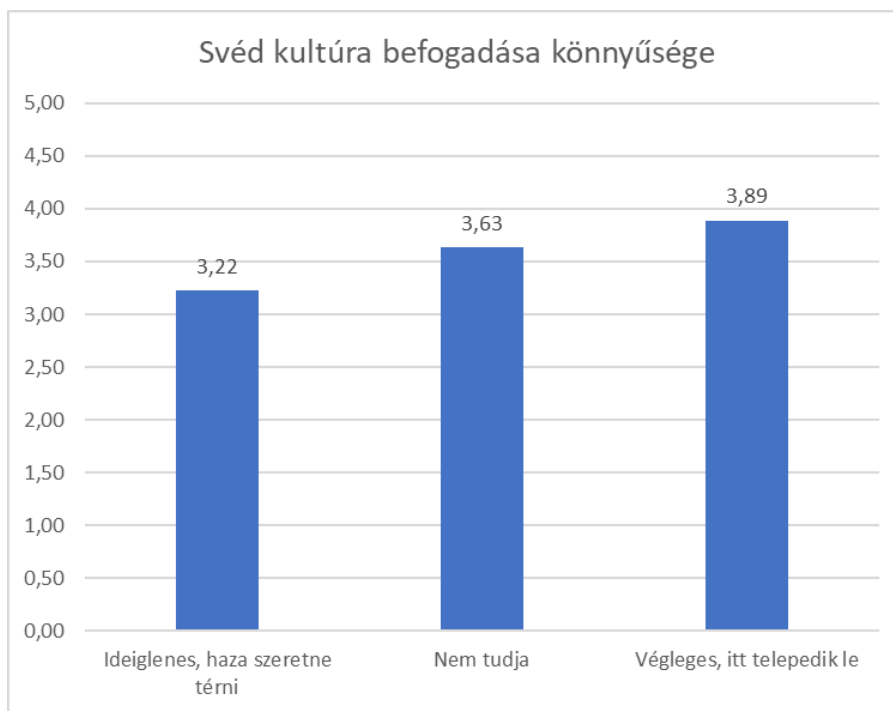

8. ábra A sikeres beilleszkedés átlagai

Forrás: saját szerkesztés

A 8. ábra segítségével jól látható, hogy a sikeresen beilleszkedők végleges letelepedést tervezik.

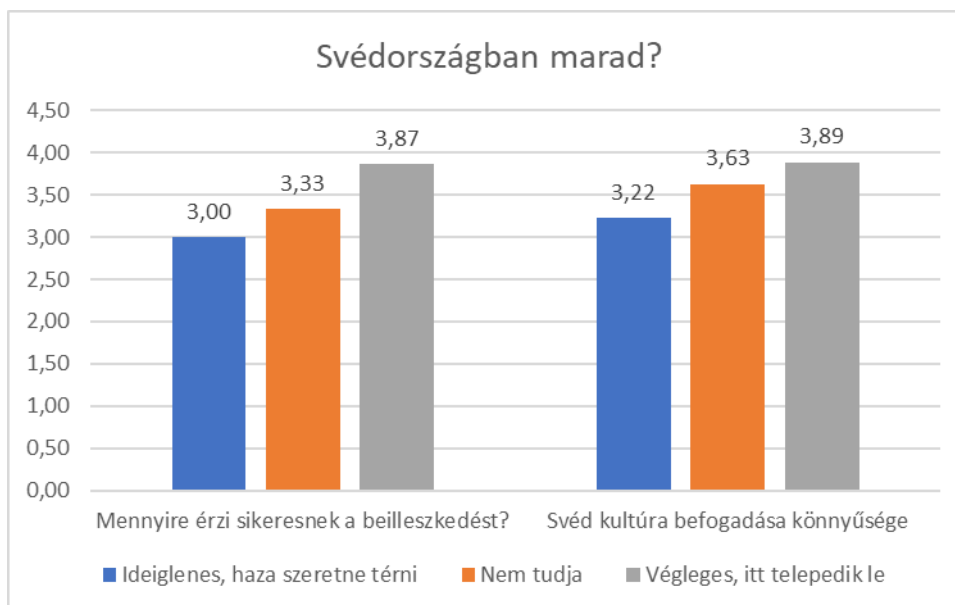

9. ábra A svéd kultúra befogadásának könnyűsége átlagok

Forrás: saját szerkesztés

A 9. ábra mutatja, hogy akik könnyebben fogadták be a svéd kultúrát a végleges letelepedést tervezik.

10. ábra Svédországban töltött idő a sikeres beilleszkedés és a kultúra befogadásának vonatkozásában

Forrás: saját szerkesztés

A 10. ábra mutatja, hogy mindkét kérdés esetében a végleges letelepedést tervezők vannak a legnagyobb számban.

A H2 hipotézis elvetése/megerősítése

A hipotézisem: feltételezem, van összefüggés a Hofstedei dimenziók távolsága és a beilleszkedés között. Akik a 3 és a 6-os dimenzióhoz közelebb állnak a svéd értékekhez, azok könnyebben illeszkednek be. A különböző nemzetiségű emberek számára nem egyformán könnyű a beilleszkedés a svéd kultúrába.

A férfiasság dimenzió távolsága a svéd dimenziótól gyenge fordított korrelációt mutat a sikeres beilleszkedés mértékével ($r=-0,122$ $p=0,046$) 0,05-ös szignifikancia szinten. Ez azt jelenti, hogy minél kisebb a különbség a 3. dimenziók között, annál sikeresebbnek érzi a beilleszkedést. Hasonló eredményt hozott a korrelációelemzés a svéd kultúra befogadásának könnyűsége vizsgálatokor ($r=-0,168$, $p=0,006$ 0,01-es szignifikancia szinten)

Nem volt kimutatható szignifikáns kapcsolat a 6. dimenzió esetében. Részben igazolódott a feltevésem. A 3-as dimenzió esetében igazolódott a feltevésem, míg a 6-os dimenzió esetében nincs kapcsolat az értékek és a beilleszkedést közt.

H3: Feltételezem, akinek az interkulturális kompetenciája magasabb, annak könnyebb a beilleszkedés a svéd kultúrába

22. táblázat Interkulturális kompetencia 9 kérdésének értéke

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0,642	0,654	9

A 22. táblázat mutatja, hogy a Cronbach Alpha értéke 0,654, ami elég magas, azt jelenti elvégezhető a vizsgálat.

23. táblázat Az interkulturális kompetencia kérdéseinek adatai

Item-Total Statistics					
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
18. Bizonytalanság tolerálása	33,76	12,381	0,284	0,218	0,623
17. Költő kapcsolatteremtő képessége?	33,76	11,222	0,376	0,194	0,600
21. Rugalmasság	33,30	12,181	0,420	0,227	0,593
24. Erős ÉN-Tudat	33,26	12,229	0,368	0,226	0,603
19. Nyelvi készség?	33,71	12,474	0,202	0,062	0,650
20. Kulturális kíváncsiság	33,00	13,274	0,252	0,170	0,628
22. Türelem és tisztelet	33,04	12,754	0,370	0,306	0,606
23. Kulturális empátia	33,22	12,447	0,367	0,377	0,604
25. Humorérzék	33,15	12,800	0,310	0,146	0,617

A 23. táblázat alapján minden kérdésnek külön-külön is magas értéket mutat a Cronbach Alpha. Az interkulturális kompetencia kérdésekre adott válaszok átlagait korreláció vizsgálattal elemeztem.

24. táblázat Sikeres beilleszkedés és interkulturális kompetencia átlag mutatója

Correlations		
		Interkulturális kompetencia átlag
36. Mennyire érzi sikeresnek a beilleszkedést?	Pearson Correlation	0,436
	Sig. (2-tailed)	0,000
	N	271

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

A 24. táblázat alapján látjuk, hogy a sikeres beilleszkedés és az interkulturális kompetencia közt kapcsolat van 0,01 szignifikancia szinten.

25. táblázat Sikeres beilleszkedés és kultúra befogadása

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0,701	0,705	2

A sikeres beilleszkedés és a svéd kultúra befogadásának Cronbach Alpha értéke elég magas 0,7, ami az elemzésre megfelelő, ahogy a 25. táblázat mutatja.

26. táblázat Svéd kultúra befogadásának könnyűsége

Correlations		
		Interkulturális kompetencia átlag
26.Svéd kultúra befogadása könnyűsége	Pearson Correlation	0,390**
	Sig. (2-tailed)	0,000
	N	271

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

A 26. táblázat mutatja, hogy a svéd kultúra befogadásának könnyűsége és az interkulturális kompetencia közt van kapcsolat 0,01 szignifikancia szinten.

27. táblázat Sikeres beilleszkedés és svéd kultúra befogadásának könnyűsége

Item-Total Statistics					
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
36.Mennyire érzi sikeresnek a beilleszkedést?	3,75	0,979	0,544	0,296	
26.Svéd kultúra befogadása könnyűsége	3,64	1,239	0,544	0,296	

Átlagot képeztem az interkulturális kompetencia értékekből és korrelációs vizsgálatot csináltam. Az eredmény szerint közepesen erős (0,390) szignifikáns kapcsolat van a két érték között, 0,01-es szignifikancia szinten ($p < 0,001$). Ez azt jelenti, hogy kimutatható, hogy akinek az interkulturális kompetencia értékei magasabbak, könnyebbnek érzi a svéd kultúra befogadását.

A beilleszkedés sikerességének a vizsgálatoknál még erősebb kapcsolatot találtam az interkulturális kompetencia értékek és a sikeresség mértéke között (0,436 0,01-es szignifikancia szinten). A sikeres beilleszkedés és a kultúra befogadásának könnyűségének vizsgálata a 27. táblázat alapján mutatja mennyi lenne a teljes skála átlaga, ha a két kérdésre szűkítenénk a vizsgálatot.

A H3 hipotézis elvetése/megerősítése

A hipotézisem: feltételezem, akinek az interkulturális kompetenciája magasabb, annak könnyebb a beilleszkedés a svéd kultúrába. A hipotézis statisztikailag beigazolódott. Ez azt jelenti, hogy kimutatható, hogy akinek az interkulturális kompetencia értékei magasabbak, könnyebbnek érzi a svéd kultúra befogadását.

H4: Feltételezem, akinek nagyobb fokú a kulturális empátia, kíváncsiság, türelem és tisztelet kompetenciája az jobban elfogadja a svéd szokásokat

A rugalmasság, kíváncsiság, tisztelet mennyire függ össze a svéd szokások elfogadásával azt vizsgálom. A 28. táblázat mutatja, hogy a Cronbach Alpha értéke megfelelő, elég magas az érték.

28. táblázat Rugalmasság, kíváncsiság, tisztelet mutatója

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0,622	0,618	3

Faktoranalízis segítségével megállapítottam a főkomponenseket. A rotálás utáni értékeket mutatja a 30. táblázat. Az egyes kérdésekre adott válaszok hány %-ot magyaráznak meg.

29. táblázat Interkulturális kompetenciák KMO értéke

KMO and Bartlett's Test	
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	0,644
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square 325,004
	df 36
	Sig. 0,000

A Kaiser-Meyer-Olkin mutató értéke 0,644, ami nagyobb mint 0,5, ez azt jelenti, hogy elvégezhető az elemzés faktoranalízissel. A KMO értékét mutatja a 29. táblázat. Jelen esetben: 0,644 a KMO, ami alapján a változók megfelelőnek tekinthetők, tehát alkalmasak a faktoranalízisre. Miután eldöntöttem, hogy a változóim alkalmasak a faktoranalízisre, megvizsgáltam, hogy hány faktort kell képeznem.

30. táblázat Interkulturális kompetencia kommunalitásai

Communalities		
	Initial	Extraction
17.Kitöltő kapcsolatteremtő képessége?	1,000	0,446
18.Bizonytalanság tolerálása	1,000	0,721
19.Nyelvi készség?	1,000	0,478
20.Kulturális kíváncsiság	1,000	0,435
21.Rugalmasság	1,000	0,501
22.Türelem és tisztelet	1,000	0,561
23.Kulturális empátia	1,000	0,672
24.Erős ÉN-Tudat	1,000	0,407
25.Humorérzék	1,000	0,637
Extraction Method: Principal Component Analysis.		

A 30. táblázat a bemenő és kijövő kommunalitás értékeit mutatja a faktorokra, ami kezdetben ez az érték 1. A kiválasztott módszer, jelen esetben a főkomponens módszer (Principal Component Analysis). Ennek a módszernek az a lényege, hogy azokat a faktorokat választjuk ki, melyek a legtöbb variációt magyarázzák meg.

31. táblázat Az interkulturális kompetencia mátrixa

Rotated Component Matrix ^a			
	Component		
	1	2	3
23.Kulturális empátia	0,804	0,051	0,149
22.Türelem és tisztelet	0,730	0,138	0,095
20.Kulturális kíváncsiság	0,659	0,026	-0,007
18.Bizonytalanság tolerálása	-0,091	0,842	-0,068
17.Kitöltő kapcsolatteremtő képessége?	0,088	0,609	0,260
21.Rugalmasság	0,389	0,591	-0,020
24.Erős ÉN-Tudat	0,125	0,469	0,414
25.Humorérzék	-0,032	0,231	0,763
19.Nyelvi készség?	0,149	-0,076	0,671

Extraction Method: Principal Component Analysis.
 Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.
 a. Rotation converged in 5 iterations.

Három faktor különült el. A komponens mátrixból leolvashatjuk, hogy melyik változó melyik faktort jellemzi leginkább. A táblázatban szereplő értékek a faktorsúlyok. A három faktorra a Varimax rotálást alkalmaztam a faktorok sokkal könnyebben értelmezhetőek így (31. táblázat). Az oszlopokban az abszolút értékben 0,5-nél nagyobb számokat kell keresni (jelen esetben színekkel jelöltem ezeket az értékeket). A kapott faktorokat értelemszerű neveztem el. Az első faktorba tartozik: kulturális empátia, türelem és tisztelet, kulturális kíváncsiság. A második faktort a bizonytalanság tolerálása, kitöltő kapcsolatteremtő képessége, rugalmasság képezi. A harmadik faktor humorérzék, nyelvi készség.

Empátia interkulturális kompetenciák és a svéd szokások vizsgálatára korrelációs vizsgálatot alkalmaztam.

32. táblázat Empátia IK és svéd szokások

Correlations			
			Mennyire tetszenek a svéd szokások?
		Empátia IK	
Empátia IK	Pearson Correlation	1	0,290**
	Sig. (2-tailed)		0,000
	N	271	271
Mennyire tetszenek a svéd szokások?	Pearson Correlation	0,290**	1
	Sig. (2-tailed)	0,000	
	N	271	271

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

A 32. táblázat alapján látjuk, hogy szignifikáns kapcsolat, gyenge közepes ($r=0,290$, $p<0,001$) 0,01-es szignifikancia szinten.

A H4 hipotézis elvetése/megerősítése

A hipotézisem: feltételezem, akinek nagyobb fokú a kulturális empátia, kíváncsiság, türelem és tisztelet kompetenciája az jobban elfogadja a svéd szokásokat. A kulturális kíváncsiság, türelem és tisztelet, valamint a svéd szokások elfogadása közt gyenge közepes kapcsolat áll fent. A feltevés statisztikailag beigazolódott.

4 KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

Az elején felállított hipotéziseim az eredményeim alapján a 33. táblázat mutatja milyen módon kerültek elfogadásra vagy elutasításra.

33. táblázat Hipotézisek elfogadása/ elvetése

Hipotézis	Elfogadás
H1: Feltételezem , az a nemzet, amely Hofstede 3 és 6 dimenziója alapján hasonló értékeket mutat a svédekhez, azok számára szimpatikusabbak a svéd sajátosságok	✓ ✗
H2: Feltételezem , van összefüggés a Hofstedei dimenziók távolsága és a beilleszkedés között. Akik a 3 és a 6-os dimenzióhoz közelebb állnak a svéd értékekhez, azok könnyebben illeszkednek be. A különböző nemzetiségű emberek számára nem egyformán könnyű a beilleszkedés a svéd kultúrába.	✓ ✗
H3: Feltételezem, akinek az interkulturális kompetenciája magasabb, annak könnyebb a beilleszkedés a svéd kultúrába	✓
H4: Feltételezem, akinek nagyobb fokú a kulturális empátia, kíváncsiság, türelem és tisztelet kompetenciája az jobban elfogadja a svéd szokásokat	✓

H1 Feltételezem, hogy az a nemzet, amely Hofstede 3 és 6 dimenziója alapján hasonló értékeket mutat a svédekhez, azok számára szimpatikusabbak a svéd sajátosságok.

Statisztikai módszerekkel elemeztem a Hofstede két meghatározó svéd dimenzióját a többi nemzet ugyanezen két dimenziójával összehasonlítva a többi tényező függvényében. Csak a megengedő-korlátozó dimenzió esetében igazolódott a feltevésem, a másik a férfiasság dimenziója esetében nem.

Javaslatok: a svéd kultúrára nagyon jellemző, hogy erősen feminin, a kutatásom alapján hiába hasonlóan feminin egy másik kultúra, az még nem jelenti azt, hogy minden svéd szokással szimpatizál. A letelepedők számára fontos lenne megtalálni, mik azok a svéd szokások, sajátosságok, amiket kedvel. Hisz csak így lehet sikeres a beilleszkedés hosszú távon.

H2 Feltételezem, hogy van összefüggés a Hofstedei dimenziók távolsága és a beilleszkedés között. Akik a 3 és a 6-os dimenzióhoz közelebb állnak a svéd értékekhez, azok könnyebben illeszkednek be. A különböző nemzetiségű emberek számára nem egyformán könnyű a beilleszkedés a svéd kultúrába.

A Hofstede-i dimenziók függvényében vizsgáltam a svéd kultúra elfogadásának könnyűségét és a sikeres beilleszkedést. Ebben az esetben a férfiasság dimenzió esetében igazolódott be a feltevésem és a megengedő-korlátozó dimenzió esetében nem.

Minél kisebb a különbség a kultúrák közt a férfiasság dimenzió tekintetében annál sikeresebb a beilleszkedés.

Javaslat: a hasonló kultúrájú nemzetek könnyebben illeszkednek be egymás kultúrájába, fontos lenne az eltérő értékekkel rendelkező kultúrák közt is a hasonlóságot megtalálni és arra alapozva segíteni a beilleszkedés sikerességét.

H3 Feltételezem, akinek az interkulturális kompetenciája magasabb, annak könnyebb a beilleszkedés a svéd kultúrába.

Az interkulturális kompetencia és a beilleszkedés könnyedsége összefügg egymással, a feltevésem beigazolódott.

Javaslat: egyre többször előtérbe kerül az interkulturális kompetencia fontossága. Fejlesztése segítségével az idegen kultúrába való beilleszkedés nehézségei nagy mértékben csökkenthetőek lennének. Már egészen kis korban, akár óvodában, iskolákban hasznos lenne a kompetencia fejlesztésére hangsúlyt fektetni.

H4 Feltételezem, akinek nagyobb fokú a kulturális empátia, kíváncsiság, türelem és tisztelet kompetenciája az jobban elfogadja a svéd szokásokat.

Az interkulturális kompetenciák közül a három legfontosabb kompetencia segíti a beilleszkedést. A feltevésem beigazolódott.

Javaslat: más kultúrák iránt a kíváncsiságot közösségi programokkal lehetne jobban felkelteni. Az empátia az élet számos területén hasznos kompetencia, a fejlesztését szintén a többi kompetenciához hasonlóan már gyerekkorban el kellene kezdeni.

5 ÖSSZEFOGLALÁS

Dolgozatom elején összegeztem kutatási céljaimat és hogy milyen kérdésekre keresem a válaszokat, melyek mind a svéd kultúrába való beilleszkedéssel vannak összefüggésben. Az irodalmi feldolgozás során bemutattam a témával kapcsolatos fontosabb fogalmakat, kutatásokat, tanulmányokat. Írtam a vándorlás történetéről, kialakulásáról és jelenlegi helyzetéről. Bemutattam a kultúra fogalmával kapcsolatos irodalmak közül azokat, amelyek több oldalról közelítették meg a definíciót. Majd a kultúrakutatások és kultúrakutatók eredményeit és vizsgálatát összegeztem röviden. Az interkulturális kompetencia és a vele szorosan kapcsolatban álló kommunikáció fontosságáról szóló irodalmi forrásokat gyűjtöttem össze. Az irodalmi rész legnagyobb részében pedig Svédországról ismert adatokat és a svéd kultúra jellegzetességeit foglaltam össze. A fejlettsége és a svéd jóléti államként is ismert gazdagsága sok nemzet számára vonzó a letelepedés szempontjából. Olyan előnyt élvez számos területen, mely más országok számára csak nehezen és hosszú idővel lenne elérhető. A kultúrája sokszínű és bár a hideg idő és hosszú telek jellemzik, a letelepedők mégis szívesen maradnak itt, ki hosszabb ki rövidebb időre és nagyon sokan véglegesen.

A kérdőív segítségével gyűjtöttem össze a kiértékelt adatokat. A válaszadók számos országot felvonultattak, összesen 271 fő töltötte ki.

Kutatásomban négy hipotézisre kerestem a válaszokat, melyből kettő részben igazolódott be és kettő egészben. Az elemzéshez több statisztikai módszert használtam fel, mint a leíró statisztika, a korreláció elemzés, variancia analízis, főkomponens elemzés, KMO próba, Cronbach Alpha teszt.

Jövőbeni célom, hogy a kutatás során felmerült kérdéseket egy következő dolgozatban elemezzem. Milyen módon lehetne jobban elősegíteni Svédországban a sokféle nemzet együttélését? Akik nehezebben illeszkedtek be mégis letelepedtek, hogy tudnának segíteni az újonnan érkezőknek? Milyen tanácsokkal látnák el a már kint élők a még csak gondolkodókat? Milyen hatások, tényezők játszottak szerepet a könnyebb beilleszkedés területén? A fenti kérdések napjainkban még aktuálisabbak a szegényebb országok tömegei kelnek útra egy jobb és gazdagabb élet reményében. Svédország nem csak a kultúra és az idegenek befogadás területén meghatározó, hanem számos egyéb kérdésben, mint a környezetvédelem, oktatás, szociális ellátások és a gazdaság területén is kiemelkedő. Persze ehhez hozzájárultak a történelmi események és természeti adottságok is, azonban mégis a

svéd kultúra, egy olyan egyedülálló kultúra, ami az egyéni boldogulás helyett a másokra és a környezetre való hatást is központi kérdésként kezeli. A gazdagok és a szegények közt nincs olyan nagy szakadék, mint számos országban. A lagom szemlélet, mely jelentése, csak annyit vegyél, hogy mindenkinek jusson és senki ne nélkülözzön az egész társadalmukat meghatározza és egy követendő mintát nyújt a többi ország számára.

Számos beszámoló elérhető a svéd életről. Sok esetben leírták, hogy bár befogadóak a svédek, de felszínesek és igazi mély barátságot nehezen kötnek és ezért megközelíthetetlennek tűnnek. A multikulturális környezet megszokottá vált az elmúlt évek alatt. Folyamatos munkát igényel és újabb és újabb szabályozásokat, gondolkodást, hogy az idegen kultúrájú és esetenként merően eltérő rétegeket, hogyan tudják összehangolni és a békés, kiegyensúlyozott élet irányában terelni. A kultúra az élet minden területére kihat legyen az vallás, étkezési szokás, öltözködés, ünnepek megtartása, szertartások. Nem elég csak az egyik oldalnak idomulni a másik részről is ugyanannyi energia és munka, hogy a sokféle kultúra gond nélkül tudjon létezni egymás mellett. Számos kultúrakutatás foglalkozik a mai napig a kultúrával összefüggő kérdésekkel és próbál válaszokat adni. A World Values Survey és European Values Survey a jövőben is fontos felmérések lesznek. A kutatások segítségével tudjuk elemezni és megérteni a kultúrák menti hatásokat, változásokat. Ahogy a világ folyamatosan fejlődik, úgy változik a kultúra is és vele együtt az emberek is.

MELLÉKLETEK

M1 Irodalomjegyzék

Akdere M. – Acheson K. – Jiang Y. (2021): An examination of the effectiveness of virtual reality technology for intercultural competence development. *Internal Journal of Intercultural Relations*, 82 (2021) 109-120. p.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0147176721000468>

Letöltés ideje: 2022 december 30.

Bakacsi Gy. (2006): Kultúra és gazda(g)ság – a gazdasági fejlődés és fejlettség és a GLOBE kultúráváltóinak összefüggései. *Vezetéstudomány, Budapest Management Review*, 38 (1.kész). 35-45. p.

<http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/2502/>

Letöltés ideje: 2022 október 24.

Brantefors L. (2015): Between culture and cultural heritage: Curriculum historical preconditions as constitutive for cultural relations—the Swedish case. *Pedagogy, Culture & Society*, 23(2), 301-322. p.

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14681366.2014.994663>

Letöltés ideje: 2022 december 30.

Bunar N. (2017): Migration and Education in Sweden: Integration og Migrants in the Swedish Achool Education and Higher Education Systems. NESET II ad hoc question No.3/2017, Stockholm University.

<https://nesetweb.eu/en/resources/library/migration-and-education-in-sweden-integration-of-migrants-in-the-swedish-school-education-and-higher-education-systems/>

Letöltés ideje: 2023 január 06.

Dervin F.– Gross Z. (2016): *Intercultural Competence in Education. Alternative Approaches for Different Times*. Palgrave Macmillan.London 282 p.

Dunne L. (2017): *Lagom. The Swedish Art of Balanced Living*. Running Press, Philadelphia. 60 p.

Fehér D. (2021): A kultúra, a művészetek és a hagyományok szerepe Magyarország oktatás-nevelésében kitekintve e területeken az olasz és a svéd modellre. Budapesti Corvinus Egyetem.

http://publikaciok.lib.uni-corvinus.hu/publikus/szd/Feher_Dora.pdf

Letöltés ideje: 2022 október 11.

Fritzell J.– Lundberg O. (2006): *Health Inequalities and Welfare Resources Continuity and Change in Sweden*. Policy Press, Bristol, Great Britain. 264 p.

Garamvölgyi J. (2022): A kulturális intelligencia és a vezetői kompetenciák összefüggéseinek vizsgálata multikulturális környezetben. Doktori (PhD) értekezés. Gödöllő, Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem https://phd.mater.uni-mate.hu/194/1/Garamvolgyi_Judit_ertekezes%20%281%29_DOI.pdf

Letöltés ideje: 2022 október 11.

Garamvölgyi J. – Rudnák I. (2023): Exploring the Relationship between Cultural Intelligence (CQ) and Management Competencies (MC). Sustainability 2023, 15, 5735. <https://doi.org/10.3390/su15075735>

Letöltés ideje: 2023 április 20.

Halualani R. T. (2022): Intercultural Communication-A Critical Perspective. Second Edition. Cognella Academic Publishing, California. 400 p.

Hautzinger Z.– Hegedüs J.– Klenner Z. (2014): A migráció elmélete. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Budapest, 103 p.

Hárs Á. (2018): Növekvő elvándorlás-lehetőségek, remények, munkaerőpiaci hatások. Társadalmi Riport 2018-Tanulmánykötet, Tárki Egyesülés, Budapest 81-105. p. https://www.tarki.hu/sites/default/files/trip2018/081-105_Hars_elvandorlas.pdf

Letöltés ideje: 2022 november 08.

Henriksen S. L.– Strømsnes K.– Svedberg L. (2019): Civic Engaement in Scandinavia. Volunteering, Informal Help and Giving in Denmark, Norway and Sweden. Springer, Switzerland. 244 p.

Herke B.– Medgyesi M. (2020): Jóléti állammal kapcsolatos vélemények Magyarországon és az Európai Unióban. Társadalmi Riport. Tárki Egyesülés, Budapest. 478-499. p. https://www.tarki.hu/sites/default/files/2020-10/478_499_Herke_Medgyesi_web.pdf

Letöltés ideje: 2023 január 12.

Hofstede G. (2003): Culture's Consequences Comparing Values, Behavioors, Institutions and Organizations Across Nations Second Edition. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc. 616 p.

Hofstede G.– Hofstede G. J.– Minkov M. (2010): Cultures and Organizations: Software of the Mind.. 3rd New York: McGraw-Hill Education. 576 p.

Horváth M. (2014): A művészet eredete. Kultúra, evolúció, kogníció. Typotex, Budapest. 256 p.

<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/countryfacts>

Letöltés ideje: 2023 április 10.

<https://www.hofstede-insights.com/country-comparison/sweden/> Letöltés ideje: 2023 január 06.

https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/permanent-type-migration-to-selected-oecd-countries-2012-21_aea97eb3-en

Letöltés ideje: 2023 április 10.

Intercultural Development Inventory: <https://idiinventory.com/>

Letöltés ideje: 2023 január 07.

Kent N. (2011): A Concise History of Sweden. Cambridge University Press, United Kingdom. 314 p.

Kömíves P.– Miklós-Popp J.– Harangi-Rákos M.– Oláh J. (2018): A migrációs hullám okainak elemzése. Acta Carolus Robertus, 2018.8.145-159. p.

<https://dea.lib.unideb.hu/items/9bd2ec14-6002-443b-aa58-b4ae3e1ce809>

Letöltés ideje: 2022 október 18.

Kroeber A. L. – Kluckhohn C. (1952): Culture: A Critical Review of Concepts and Definitions. Peabody Museum of American Archaeology and Ethnology Harvard University, Cambridge. 223 p.

Kruse J. A. – Didion J. – Perzybski K. (2014): Utilizing the Intercultural Development Inventory® to develop intercultural competence. Springer Plus-a SpringerOpen Journal 01 July 2014, 3:334

<https://springerplus.springeropen.com/articles/10.1186/2193-1801-3-334>

Letöltés ideje: 2023 január 04.

Lewis R. D. (2018): When Cultures Collide-Leading Across Cultures. A Major New Edition of the Global Guide. 4. átdolgozott kiad. Boston, MA: Nicholas Brealey Publishing. 560 p.

Lőrincz K. (2017): Nyelvi revitalizáció Skandináviában: a meänkieli. Argumentum 13(2017), Debreceni Egyetemi Kiadó. 69-91. p.

<https://argumentum.unideb.hu/2017-anyagok/lorinczk.pdf>

Letöltés ideje: 2022 augusztus 13.

Malota E. – Mitev A. (2013): Kultúrák találkozása. Alinea Kiadó, Budapest. 284 p.

Nekby L. (2012): Cultural Integration in Sweden. Cultural Integration in Europe. Oxford University. 172-209. p.

<https://academic.oup.com/book/32691/chapter/270920554>

Letöltés ideje: 2022 augusztus 13.

Nordston J. B. (2010): Culture and Customs of Sweden. Greenwood Publishing Group. Santa Barbara, California, 200 p.

Pap M. (2004): Svédország migrációs és kisebbségi politikája. Budapesti Gazdasági Főiskola Külkereskedelmi Főiskolai Kar Gazdaságdiplomáciai Szak, Budapest

<https://dolgozattar.uni-bge.hu/28111/> Letöltés ideje: 2022 október 16.

Polyák I. – András G. – Kéry D. – Tardos K. (2012): Interkulturális kompetencia és szervezeti mérésének lehetőségei. IBS Working Paper 2/2012, Budapest. https://www.ibs-b.hu/documents/173/WP2_12_Interkulturális_kompetencia_MaP.pdf Letöltés ideje: 2023 január 07.

Poór J. (2012): Nemzetköziesedés az emberi erőforrás menedzsmentben. Akadémiai doktori értekezés, Budapest

Rudnák I. (2015): Multikulturális menedzsment. Szent István Kiadó, Gödöllő. 219 p.

Rudnák I. – Garamvölgyi J. (2017): Correlation between Intercultural Competence, Cultural Intelligence and Culture Shock. A multikulturalizmus útján. Szent István Egyetemi Kiadó. 5-20. p.

Schwarzenthal M. (2022): Researching intercultural competence and critical consciousness among adolescents growing up in societies of immigration. International Journal of Intercultural Relations, 91 (2022) 311-317. p.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0147176722000542>
Letöltés ideje: 2022 december 30.

Shaules J. (2007): Deep Culture: The Hidden Challenges of Global Living (Languages for Intercultural Communication and Education, 16). Multilingual Matters Ltd. Clevedon, UK. 280 p.

Shiple N. (2021): Sweden the Essential Guide to Costums and Culture. Kaperard, London. 201 p.

Ting-T. S. – Chung C. L. (2021): Understanding Intercultural Communication. 3rd Edition. Oxford University Press, Oxford. 416 p.

Urbán F. (2022): Vándorlászstatistikai definíciók a nemzetközi ajánlások tükrében. Statisztikai Szemle, 2022. április. 12, Budapest <http://real.mtak.hu/141414/>
Letöltés ideje: 2022 október 18.

Västhagen M. – Özdemir M. – Ghaderi A. – Kimber B. – Giles C. J. – Özdemir B. S. – Oppedal B. – Enebrink P. (2022): Refugee patents' experiences of coming to Sweden: A qualitative study. International Journal of Intercultural Relations, 91 (2022) 97-109. p.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0147176722001018>
Letöltés ideje: 2022 december 02.

WVS Database: <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSONline.jsp>
Letöltés ideje: 2023 január 07.

M2 Kutatás kérdőíve

Svéd kultúrába való beilleszkedés Integration into Swedish culture Integrering i den svenska kulturen

Ez a kérdőív teljes mértékben anonim, a résztvevőket nem lehet beazonosítani, és a gyűjtött információkat kizárólag tanulmányi célra használom és nem osztom meg harmadik személlyel. This questionnaire is completely anonymous, participants cannot be identified, and the information collected will be used for study purposes only and will not be shared with third parties. Frågeformuläret är helt anonymt, deltagarna kan inte identifieras och den insamlade informationen kommer endast att användas i studiesyfte och kommer inte att delas med tredje part.

---

* Kötelező kérdés

1.Neme? / Gender? / Kön? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- Nő / Female / Kvinna
 Fér / Male / Man

2.Születési éve? / year of birth? / födelseår? *

3.Nemzetisége? / your nationality? / nationalitet?

* Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- afgán / Afghan / Afghansk
- albán / Albanian / Albanska
- algériai / Algerian / Algeriska
- amerikai / American / USA
- angol / English / Engelska
- angolai / Angolan / Angolanska
- argentin / Argentinian / Argentinska
- bangladesi / Bangladeshi / Bangladeshiskt
- belga / Belgian / Belgisk
- belorusz / Belarusian / Vitryska
- bolgár / Bulgarian / Bulgariska
- bolíviai / Bolivian / Bolívianska
- botswanai / Botswanan / Botswana
- brazil / Brazilian / Brasiliansk
- brit / British / Brittsk
- burmai / Burmese / Burmesiska
- chilei / Chilean / Chilensk
- ciprusi / Cypriot / Cypriotisk
- cseh / Czech / Tjeckiska
- dán / Danish / Danska
- dél-afrikai / South African / Sydafrikanska
- dél-koreai / South Korean / Sydkoreanska
- ecuadori / Ecuadorian / Ecuadorianska
- egyiptomi / Egyptian / Egyptisk
- elefántcsontparti / Ivorian / Elfenbenskusten
- észak-írországi / Northern Irish / Norra Irland
- észak-koreai / North Korean / Nordkorean
- észt / Estonian / Estniska
- etióp / Ethiopian / Etiopiska
- fidzsi / Fijian / Fiji
- finn / Finnish / Finska
- francia / French / Franska
- filippin-szigetski / Filipino / Filippinska
- ghánai / Ghanaian / Ghananska
- görög / Greek / Grekiska
- grúz / Georgian / Georgiska
- guatemalai / Guatemalan / Guatemalas
- holland / Dutch / Holländska
- horvát / Croatian / Kroatiska
- indiai / Indian / Indiska
- indonéz / Indonesian / Indonesiska
- ír / Irish / Irländska
- iraki / Iraqi / Irakiska
- iráni / Iranian / Iranska
- izlandi / Icelandic / Isländska
- izraeli / Israeli / Israellska
- jamaikai / Jamaican / Jamaicanska
- japán / Japanese / Japanska
- jemeni / Yemeni / Jemenitiska
- jordán / Jordanian / Jordanska
- kambodzsai / Cambodian / Kambodja
- kanadai / Canadian / Kanadensisk
- kazah, kazahsztáni / Kazakh, Kazakhstan / Kazakiska, Kazakstan
- kenyai / Kenyan / Kenyanska
- kínai / Chinese / Kinesiska
- kolumbiai / Colombian / Colombianska
- kongói / Congolese / Kongolesiska

- kuba / Cuban / Kubanska
- kuvaiti / Kuwaiti / Kuwait
- laoszi / Laotian / Laos
- lengyel / Polish / Polska
- lett / Latvian / Lettiska
- libanoni / Lebanese / Libanesiska
- libiai / Libyan / Libyen
- litván / Lithuanian / Litauen
- madagaszkári / Malagasy / Madagaskar
- magyar / Hungarian / Ungerska
- malájziai / Malaysian / Malaysiak
- marokkói / Moroccan / Marockanska
- mexikói / Mexican / Mexikanska
- mongol / Mongolian / Mongoliska
- mozambiki / Mozambican / Mozambique
- namíbiai / Namibian / Namibiska
- német / German / Tyska
- nepáli / Nepalese / Nepalesiska
- nigériai / Nigerian / Nigerianska
- norvég / Norwegian / Norsk
- olasz / Italian / Italienska
- orosz / Russian / Ryska
- osztrák / Austrian / Österrikiska
- pakisztáni / Pakistani / Pakistansk
- palesztin / Palestinian / Palestínska
- paraguayi / Paraguayan / Paraguayanska
- perui / Peruvian / Peruanska
- portugál / Portuguese / Portugáliska
- román / Romanian / Rumínska
- skót / Scottish / Skotska
- spanyol / Spanish / Spanska
- srí lankai / Sri Lankan / Sri Lanka
- svájci / Swiss / Schweiziska
- szaúd-arábiai / Saudi Arabian / Saudarabiska
- szingapúri / Singaporean / Singapore
- szíriai / Syrian / Syrianska
- szlovák / Slovakian / Slovákiska
- szlovén / Slovenian / Slovenska
- szomáli, szomáliai / Somali / Somaliska
- szudáni / Sudanese / Sudanesiska
- tajvani / Taiwanese / Taiwanésiska
- tanzániai / Tanzanian / Tanzánisk
- thajféldi / Thai / Thai
- török / Turkish / Turkiska
- tunéziai / Tunisian / Tunísiska
- ugandai / Ugandan / Uganda
- új-zélandi / New Zealand / Nya Zeeland
- ukrán / Ukrainian / Ukránska
- uruguayi / Uruguayan / Uruguayanska
- vietnámi / Vietnamese / Vietnemesiska
- walesi / Welsh / Walesiska
- zambiai / Zambian / Zambiska
- zimbabwei / Zimbabwean / Zimbabwei
- ausztrál / Australian / Ausztráliska
- szerb / Serbian / Serbiska
- mauritiusi / Mauritian / Mauritiuska

4.Melyik évben érkezett Svédországba? / What year did you arrive in Sweden? / Vilket år*
kom du till Sverige?

5.Kiköltözéskor családi állapota? / Family status when arriving in Sweden? / Familjestatus när
* du flyttade hit?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- egyedülálló / single / singel
- párban / in a couple / i par
- családos / with a family / familjen
- egyedülálló gyerekekkel / single with
children / ensamstående med barn

6.Jelenlegi családi állapota? / Your current family situation? / ditt nuvarande civilstånd *
Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- egyedülálló / single / singel
- párban / in a couple / i par
- családos / with a family / familjen
- egyedülálló gyerekekkel / single with
children / ensamstående med barn

8.Szakmai tapasztalat kiköltözéskor? / Professional experience when arriving in Sweden? / *
professionell erfarenhet vid ankomsten?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- Van / Yes / ja
- Nincs / No / nej

9. Beszélt nyelv anyanyelven kívül? / Language(s) spoken other than mother tongue? / språk som talas utanför ditt modersmål?

Válassza ki az összezet, amely érvényes.

	alap / basic / grundstadium	közép / Intermediate / Mellankunskaper	felső / advanced / Språkkunskaper på högskolenivå
angol / English / Engelska	☐	☐	☐
német / German / Tyska	☐	☐	☐
svéd / Swedish / Svenska	☐	☐	☐
olasz / Italian / Italienska	☐	☐	☐
spanyol / Spanish / Spanska	☐	☐	☐
szlovák / Slovakian / Slovakiska	☐	☐	☐
cseh / Czech / Tjeckiska	☐	☐	☐
török / Turkish / Turkiska	☐	☐	☐
arab / Arabic / Arabiska	☐	☐	☐
magyar / Hungarian / Ungerska	☐	☐	☐
román / Romanian / Rumänska	☐	☐	☐
francia / French / Franska	☐	☐	☐
ukrán / Ukrainian / Ukrainska	☐	☐	☐
orosz / Russian / Ryska	☐	☐	☐
kínai / Chinese / Kinesiska	☐	☐	☐
finn / Finnish / Finska	☐	☐	☐
norvég / Norwegian / Norska	☐	☐	☐
dán / Danish / Danska	☐	☐	☐
holland / Dutch / Nederländska	☐	☐	☐
lengyel / Polish / Polska	☐	☐	☐
portugál / Portuguese /	☐	☐	☐

10.Svédországban töltött idő? / Your intentions for staying in Sweden? / Tid tillbringad i Sverige? *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ideiglenes, haza szeretne térni / temporary, wants to return home / tillfälligt, du vill återvända hem
- végleges, itt telepedik le / permanent, wants to settle here /
- permanent, bosätter sig här nem tudja / don't know / vet inte

11.Kiköltözéskor volt Svédországban ismerőse? / Did you know anyone in Sweden when* you arrived? / Har du någon bekant i Sverige när du kom hit?

Välj ut alla som är rätta, det är viktigt.

- ismerős / you had an acquaintance / tidigare
- bekant barát / you had a friend / vän
- rokon / you had a relative / släkt senki / you had nobody / ingen

12.Kiköltözés oka? Milyen célokat akart elérni? / Reasons for moving to Sweden? What* goals did you want to achieve? / Orsak att du flyttar till Sverige?

munka, karrier, családalapítás, pénzszerzés, hazájából eljönni.... work, career, starting a family, making money, leaving home...arbete, karriärer, tjäna pengar...

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- munka / work / arbete
- karrier / advancement / Karriärer
- pénzszerzés / to make money / tjäna pengar
- kaland / looking for adventure / äventyr
- családalapítás / starting a family / att bilda familj
- hazájából elköltözni / to leave home / ytta från ditt hemland
- Egyéb: _____

13.Ha van párja, milyen nemzetiségű? / If you have a partner, what nationality are they? /* Om du har en partner, vilken nationalitet har han eller hon?

_____

14.Milyen nyelven beszélnek otthon? / What language do they speak at home? / Vilket språk* talas i hemmet?

_____

15.Étkezési szokásai otthon?/ What kind of dishes do you eat at home? / vilken mat du äter hemma?

Válassza ki az összezet, amely érvényes.

	soha / never / aldrig	ritkán / rarely / sällan	gyakran / often / ofta	mindig / always / alltid
saját / from my own culture / mat från min egen kultur	☐	☐	☐	☐
svéd /Swedish / Svensk	☐	☐	☐	☐
olasz / Italian / Italiensk	☐	☐	☐	☐
görög / Greek / Grekisk	☐	☐	☐	☐
kínai / Chinese / Kinesisk	☐	☐	☐	☐
thai / Thai / Thai	☐	☐	☐	☐
arab / Arabic / Arabisk	☐	☐	☐	☐
mexikói / Mexican / Mexikansk	☐	☐	☐	☐
francia / French / Fransk	☐	☐	☐	☐
angol / English / Engelsk	☐	☐	☐	☐
német / German / Tysk	☐	☐	☐	☐
indiai / India / Indien	☐	☐	☐	☐
vietnámi / Vietnamese / Vietnamesisk	☐	☐	☐	☐
japán / Japanese / Japansk	☐	☐	☐	☐
török / Turkish / Turkisk	☐	☐	☐	☐

16.Milyen gyakran jár haza? / How often do you return home? / Hur ofta åker du hem? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- soha / never / aldrig
- ritkán / rarely / sällan
- gyakran / often / ofta

17.Kitöltő kapcsolatteremtő képessége? / Your interpersonal skills? / Din sociala* kompetens?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Távolságtartó / Reserved / Distansering

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Könnnyen terem kapcsolatot / makes connections easily / tar lätt kontakt

18.Bizonytalanság tolerálása / Tolerating uncertainty / Tolerera osäkerhet *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Bizonytalan helyzetben pánikol, leblokkol stresszel / Panics in uncertain situations, freezes, stresses out/ Får panik i osäkra situationer, blir handlingsförlamad, stressar m

Képes jól dönteni bizonytalan, kevés információ birtokában is / Able to make good decisions even when in an uncertain situation and with little information / kan fatta br

19. Nyelvi készség? / Language skills? / språkkunskaper? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Meg sem próbál a fogadó ország nyelvén bármely szót megtanulni / No attempt to learn any words in the language of the host country / Inte ens försöka lära sig några o

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Folyékonyan beszéli a fogadó ország nyelvét / Fluent in the language of the host country / behärskar värdlandets språk

20. Kulturális kíváncsiság / Cultural curiosity / Kulturell nyfikenhet *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Nem érdekli más kultúrák iránt / No interest in other cultures / Inget intresse för andra kulturer

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Érdeklődik más kultúrák iránt / Interested in other cultures / Intresserad av andra kulturer

21. Rugalmasság / Flexibility / Flexibilitet *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Fenyegettség hatására hajlamos többet ellenőrizni, korlátozni az információgyűjtést / When faced with change double-checks everything, limit the flow of information

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Megváltozott körülményekhez alkalmazkodik / Adaptive to changing circumstances / Anpassning till förändrade

22. Türelem és tisztelet / Patience and respect / Tålmod och respekt *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

Elvárja, hogy az ő kultúrájához igazodjon mindenki / He expects everyone to adapt to his culture / Han förväntar sig att alla ska anpassa sig till hans kultur

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Türellemmel és tisztelettel viselkedik más kultúrájú emberek között / Behaves with patience and respect towards people of different cultures / Upptråda med tålmod och

23. Kulturális empátia / Cultural empathy / Kulturell empati *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

Nem gyei a másik kultúrájára, ítélkezik / Ignores the culture of the others, judges them / inte lyssna på den andra personens kultur, döma

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Képes más kultúrájú emberek öbibe bújva megérteni a másik ember^őé
pontját / Able to put yourself in the shoes of people from other cultures and understand the ot

24. Erős ÉN-Tudat / Strong Self-Awareness / Stark självmedvetenhet *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

Könnyen elveszti identitását, kudarcra, visszajelzésre nem megfelelően reagál / Easily loses identity, does not respond well to failure or feedback / Förlorar lätt sin identit

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Más kultúrával való érintkezéskor megőrzi saját identitását, önmagával kritikus.nyitott a visszajelzésre / Maintains own identity when in contact with other cultures, self-

25. Humorérzék / Sense of humour / Humor *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Nincs humorérzéke / No sense of humour / ingen känsla för

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Érti a humort és jól használja a mindennapokban / Understands humour and uses it well in everyday life / Förstår humor och använder

26. Svéd kultúra befogadása / Adopting Swedish culture / Att omfamna den svenska kulturen

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

nehezen fogadta el a svéd sajátosságokat / had difficulty in accepting Swedish specialties / hade svårt att acceptera svenska särdrag

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

könnyen illeszkedett be a svédek közé / easily fit in with the Swedes / passar lätt in bland svenskarna

27. Saját és svéd kultúra / Your own and Swedish culture / Min kultur och den svenska kulturen *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- továbbra is idegen a svéd kultúra / Swedish culture is still alien / förblir främmande för den svenska kulturen
- a svéd mellett saját kultúrát is ápolja / cultivates its own culture alongside Swedish / odlar sin egen kultur vid sidan av den svenska jobban elfogadja a svéd kultúrát / prefers Swedish culture / föredrar den svenska kulturen
-

28. Gyereke van, ha igen hol született? / Do you have children, if so where were they born? / *

Har ni barn, och i så fall var är de födda?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- nincs gyereke / no children / inga barn
- van gyereke és Svédországban született / have children and they were born in Sweden / har barn och är födda i Sverige
- van gyereke, nem Svédországban született / have children, not born in Sweden / har barn, inte födda i Sverige

29. Ha van gyereke, beszél svédül? / If you have a child, do they speak Swedish? / Om du har barn, talar barnet svenska?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- igen beszél svédül / yes speaks Swedish / ja talar svenska
- nem, csak az anyanyelvén beszél / speaks only his mother tongue / talar endast sitt modersmål
- anyanyelvén és svédül is beszél / speaks your mother tongue and Swedish / talar både ditt modersmål och svenska

30.Svédektől tapasztalt hátrányos megkülönböztetést? / Have you experienced* discrimination from Swedes? / Har du upplevt diskriminering från svenskar?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- igen / Yes / Ja
- nem / No / Nej

31.Mit gondol a svédek könnyen befogadják a más nemzetiségűeket? / Do you think Swedes easily accept people of other nationalities? / Tycker du att svenskar har lätt att acceptera människor av annan nationalitet?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

nem, nagyon nehezen fogadják el a más űeket / No, they nd ito tyo accept people of other nationalities / Nej, de har mycket svårt att

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

igen, könnyen befogadják a más ket / yes, they easily accept people of other nationalities / Ja, de har lätt att ta emot människor av andra

32.Mit gondol,könnyebb a beilleszkedés, ha svéd a párod? / Do you think it's easier to settle* in if you have a Swedish patner(spouse)? / Tror du att det är lättare att passa in om du har en svensk partner?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

egyáltalán nem könnyebb / not at all easier / inte alls lättare

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

sokkal könnyebb / much easier / mycket lättare

33. Mit gondol a svédek nyitottak és könnyen barátkoznak más nemzetiségűekkel? / Do you* think Swedes are open and make friends easily with other nationalities? / Tycker du att svenskar är öppna och har lätt att bli vänner med andra nationaliteter?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

egyáltalán nem barátkoznak könnyen / they do not make friends easily at all / de har svårt att få vänner överhuvudtaget

1

2

3

4

5

igen könnyen barátkoznak / they make friends very easily / de har lätt för att få vänner

34. Hogy érzi a svédek egyenjogú félként kezelik, vagy mindig vendég marad az országukban? / Do you feel treated as an equal partner by the Swedes or will you always remain an outsider in their country? / Känner du dig behandlad som en jämlik partner av svenskarna eller kommer du alltid att förbli en gäst i deras land?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Soha nem fognak úgy kezelni, mint egy svédet / Never will be treated as a Swede / Du kommer aldrig att bli behandlad som en svensk

1

2

3

4

5

Teljesen úgy kezelnek, mint egy svédet / They treat you like a Swede / Du behandlas som en svensk

35. Mindennapi vásárlás, ügyek intézése okoz problémát? / Do you have problems with* everyday shopping and managing your affairs? / Har du problem med att handla i vardagen och med att sköta dina affärer?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

nagyon nehéz, problémás / very di cult, problematic / mycket svårt, problematiskt

1

2

3

4

5

nem okoz problémát / no problem / inga problem

36. Svéd nyelv beszédét mennyire érzi egyszerűnek? / How easy does it feel to speak Swedish? / Hur lätt är det att tala svenska? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

nagyon nehéz / very di cult / mycket svårt

1

2

3

4

5

egyszerűen megtanulható, nem okoz gondot / easy to learn, no problem / lätt att lära sig, inget krångel

37.Mennyire érzi sikeresnek a beilleszkedést? / How successful do you feel your integration has been? / Hur framgångsrik anser du att integrationen har varit?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

egyáltalán nem érzem sikeresnek / I haven't succeeded at all / Jag känner mig inte alls framgångsrik

1

2

3

4

5

sikeresnek érzem / I succeeded / Jag känner mig framgångsrik

38.Mennyire tetszik a svéd kávézási szokás a "fika"? Mennyire sajátította el? / How much do you like the Swedish coffee habit "fika"? Do you practise it? / Hur mycket tycker du om den svenska kaffeavanan "fika"? Hur väl har du lärt dig det?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

egyáltalán nem tetszik ez a szokás / I don't like this custom at all / Jag gillar inte alls denna

1

2

3

4

5

nagyon tetszik, én is átvettem ezt a szokást / I like it very much, I have also adopted this habit / Jag gillar det verkligen, jag har tagit denna vana till

39. Mennyire tetszik a svédek sorbanállási szokásuk? Mindig mindenhol sorszámot kell* húzni? / How much do you like their way of queuing? You always have to take a number? / Hur mycket gillar svenskarna sin vana att köa? Måste du alltid köa överallt?

Soroként csak egy oválist jelöljön be.

egyáltalán nem tetszik / I don't like it at all / Jag gillar det inte alls.

1

2

3

4

5

nagyon tetszik / I really like it / Jag gillar den verkligen.

40. Mi a véleménye, hogy a süteményeknek külön ünnepnapjuk van? / How do you feel about cakes having a special holiday? / Vad tycker du om att kakor har en särskild helgdag?

Soroként csak egy oválist jelöljön be.

nem tetszik / I don't like it / Jag gillar inte

1

2

3

4

5

nagyon tetszik / I really like it / Jag gillar den verkligen.

41.Mennyire ízlik a svédek halas ételei? / How do you like Swedish fish dishes? / Tycker du om svenska fiskrätter?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

egyáltalán nem ízlik, nem eszek halat / don't like them at all, I don't eat fish / Jag gillar det inte alls, jag äter inte fisk.

1

2

3

4

5

nagyon ízlik, sokszor eszek halat / I like them, I often eat fish / mycket välsmakande, jag äter ofta fisk

42.Mennyire szokta meg a hosszú hideg telet és rövid nyarat? / Are you used you to long cold winters and short summers? / Hur van är du vid långa kalla vintrar och korta somrar?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

egyáltalán nem tudtam megszokni / I could not get used to it at all / Jag kunde inte alls vänja mig vid den

1

2

3

4

5

teljesen megszoktam / I'm totally used to it / Jag är helt van vid det.

43.Mennyire szokta meg hogy nyáron nincs teljesen sötét? / How used are you to it not being completely dark in the summer? / Hur van är du vid att det inte är helt mörkt på sommaren?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

egyáltalán nem tudtam megszokni / I could not get used to it at all / Jag kunde inte alls vänja mig vid den

1

2

3

4

5

teljesen megszoktam / I'm totally used to it / Jag är helt van vid det.

44. Szabadidődet szoktad svédekkel tölteni? / Do you socialize with Swedish people? / *

Tillbringar du din fritid med svenskar? *Soroként csak egy oválist jelöljön be.*

- Soha / never / aldrig
  - ritkán / rarely / sällan
  - gyakran / often / ofta
  - mindig / always / alltid
-

M3 Ábrák

34. táblázat nemzetiségek

3.Nemzetisége				
		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	albán	2	0,7	0,7
	cseh	1	0,4	0,4
	dél-afrikai	1	0,4	0,4
	ecuadori	1	0,4	0,4
	fidzsi	1	0,4	0,4
	francia	5	1,8	1,8
	fülöp-szigeteki	1	0,4	0,4
	görög	3	1,1	1,1
	holland	3	1,1	1,1
	horvát	4	1,5	1,5
	indiai	11	4,1	4,1
	amerikai	14	5,2	5,2
	indonéz	1	0,4	0,4
	ír	2	0,7	0,7
	iraki	1	0,4	0,4
	iráni	4	1,5	1,5
	kanadai	5	1,8	1,8
	kenyai	2	0,7	0,7
	kínai	1	0,4	0,4
	kolumbiai	2	0,7	0,7
	lengyel	6	2,2	2,2
	litván	3	1,1	1,1
	ausztrál	3	1,1	1,1
	magyar	137	50,6	50,6
	malájziai	1	0,4	0,4
	német	2	0,7	0,7
	olasz	4	1,5	1,5
	orosz	1	0,4	0,4
	pakisztáni	5	1,8	1,8
	portugál	1	0,4	0,4
	román	14	5,2	5,2
	spanyol	6	2,2	2,2
	srí lankai	1	0,4	0,4
	belga	1	0,4	0,4
	szíriai	2	0,7	0,7
	szlovák	3	1,1	1,1
	thaiöldi	1	0,4	0,4
	török	1	0,4	0,4
	új-zélandi	1	0,4	0,4
	vietnámi	1	0,4	0,4
	belorusz	1	0,4	0,4
bolgár	1	0,4	0,4	
brit	8	3	3	
chilei	1	0,4	0,4	
ciprusi	1	0,4	0,4	
Total	271	100	100	

M4 Ábrajegyzék

1. ábra A Lewis modell.....	8
2. ábra A kulturális adoptáció fázisai	9
3. ábra A kulturális kompetencia és kritikai tudatosság kihívásai a serdülők körében	13
4. ábra Svédország hofstede-i dimenziói	17
5. ábra Kiköltözés oka	29
6. ábra Párral a beilleszkedés	29
7. ábra Nemzetiségcsoportok.....	30
8. ábra A sikeres beilleszkedés átlagai.....	39
9. ábra A svéd kultúra befogadásának könnyűsége átlagok.....	40
10. ábra Svédországban töltött idő a sikeres beilleszkedés és a kultúra befogadásának vonatkozásában	40

M5 Táblázatjegyzék

1. táblázat Svédország tényadatai	15
2. táblázat OECD adata alapján az elmúlt években Svédországban letelepedettek száma	16
3. táblázat Nemek szerinti megoszlás	26
4. táblázat Korcsoportok szerinti megoszlás	26
5. táblázat Családi állapot kiköltözéskor	27
6. táblázat Szakmai tapasztalat kiköltözéskor	27
7. táblázat Svédektől tapasztalt hátrányos megkülönböztetést?	28
8. táblázat Hátrányos megkülönböztetés Chi négyzet tesztje	28
9. táblázat Tervek és hátrányos megkülönböztetés vizsgálata	28
10. táblázat Nemzetiségcsoportok	30
11. táblázat Svéd dimenziókhöz eltérés	32
12. táblázat Korreláció a dimenziók és a svéd szokások között	33
13. táblázat Svéd szokások 3 kérdésének Chronbach Alpha mutatója.....	33
14. táblázat A három svéd szokásra vonatkozó kérdés összesített adatai	34
15. táblázat A három svéd szokásra vonatkozó kérdés átlaga	34
16. táblázat A sikeres beilleszkedés és a svéd kultúra befogadása a dimenziók függvényében.....	36
17. táblázat Sikeres beilleszkedés és a maradás közti átlagok értékei.....	37
18. táblázat Sikeres beilleszkedés és Svédországban maradás terv átlagai.....	37
19. táblázat Sikeres beilleszkedés és a kultúra könnyű befogadása átlagai.....	38
20. táblázat A beilleszkedés és könnyű befogadás átlaga	38
21. táblázat Svéd kultúra és a letelepedés tervek átlaga	38
22. táblázat Interkulturális kompetencia 9 kérdésének értéke	41
23. táblázat Az interkulturális kompetencia kérdéseinek adatai	42
24. táblázat Sikeres beilleszkedés és interkulturális kompetencia átlag mutatója.....	42
25. táblázat Sikeres beilleszkedés és kultúra befogadása	43
26. táblázat Svéd kultúra befogadásának könnyűsége	43
27. táblázat Sikeres beilleszkedés és svéd kultúra befogadásának könnyűsége.....	43
28. táblázat Rugalmasság, kíváncsiság, tisztelet mutatója.....	44
29. táblázat Interkulturális kompetenciák KMO értéke.....	45
30. táblázat Interkulturális kompetencia kommunalitásai	45

<i>31. táblázat Az interkulturális kompetencia mátrixa</i>	46
<i>32. táblázat Empátia IK és svéd szokások</i>	47
<i>33. táblázat Hipotézisek elfogadása/ elvetése</i>	48
<i>34. táblázat nemzetiségek</i>	75

FÜGGELÉKEK

NYILATKOZAT

a diplomadolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: SZABADOSNÉ ELŐHÁZY RITA

A Hallgató Neptun kódja: HIJUDH

A dolgozat címe: BEILLESZKEDÉS A SVÉD KULTÚRÁBA

A megjelenés éve: 2023

A konzulens tanszék neve: DR. GARAMVÖLGYI JUDIT, AGRÁRMENEDZSMENT ÉS VEZETÉSTUDOMÁNYI TANSZÉK

Kijelentem, hogy az általam benyújtott diplomadolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: GÖDÖLLŐ, 2023 év április hó 27 nap

Szabadosné Előházy Rita
Hallgató aláírása

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A SZABADOSNÉ ELŐHÁZY RITA (hallgató Neptun azonosítója: HIJUDH) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A diplomadolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen   nem

Kelt: Gödöllő, 2023 év április hó 25 nap

Belső konzulens

A DIPLOMADOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

Dolgozat címe: Beilleszkedés a svéd kultúrába

A dolgozatot készítő hallgató neve: Szabadosné Előházy Rita

Szak, képzési szint és tagozat megnevezése: Vezetés és szervezés Szak, MSc, levelező

Tanszék/Intézet (ahol a dolgozat készült) megnevezése: Agrármenedzsment és

Vezetéstudományi Tanszék/ Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet

Belső témavezető: Dr. Garamvölgyi Judit, egyetemi adjunktus

A kutatási céljaim a svéd kultúrába való beilleszkedéssel voltak összefüggésben. Azt vizsgáltam, hogy Hofstede 3-as, azaz a férfiasság és a 6-os, azaz a megengedő-korlátozó dimenzió svéd értékeitől való távolság, hogy hat a svéd kultúrába való beilleszkedésre, illetve az egyén magasabb interkulturális kompetenciája könnyebbé teszi-e a svéd szokások elfogadását. Az online kérdőíves felmérés 271 kitöltőjének válaszait elemeztem. Az alkalmazott statisztikai módszerek a hipotézisek megválaszolására a következők voltak: az egyszerű leíró statisztikai mutatók (az átlag, a szórás), az ábrázolási módszerek (kör- és oszlopdiagram,), az egytényezős variancia-analízis (ANOVA), korreláció elemzés, főkomponens analízis, KMO és Bartlett próba. Első hipotézisem az a nemzet, amely Hofstede 3 és 6 dimenziója alapján hasonló értékeket mutat a svéddekhez, azok számára szimpatikusabbak a svéd sajátosságok. Csak a megengedő-korlátozó dimenzió esetében igazolódott a feltevésem, a másik a férfiasság dimenziója esetében nem. A második, hogy van összefüggés a Hofstedei dimenziók távolsága és a beilleszkedés között. Ebben az esetben a férfiasság dimenzió esetében igazolódott be a feltevésem és a megengedő-korlátozó dimenzió esetében nem. A harmadik feltételezésem, hogy az interkulturális kompetencia és a beilleszkedés könnyedsége összefügg egymással, a feltevésem beigazolódott. A negyedik hipotézis is beigazolódott. A nagyobb fokú a kulturális empátia, kíváncsiság, türelem és tisztelet kompetenciája jobban segíti a svéd szokások elfogadását. Folyamatos gondolkodást igényel, hogy az idegen kultúrájú és esetenként merően eltérő rétegeket, hogyan tudják összehangolni és a békés, kiegyensúlyozott élet irányában terelni.